15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1995 ՈՒՐԲԱԹ # 178 (932)

Ազգ

Azg
armenian daily

Լոս Անջելեսում ձերբակալվեց հայկական մաֆիայի կնքահայրը

Լոս Անջելեսի «Ասպարեզ» թերթը, վկայա կոչելով «Լոս Անջելես Թայմսը», հաղորդում է, որ սեպտեմբերի 12-ին գաղտնի ոստիկանության աշխատակիցները ձերբակալել են հայկական մաֆիայի կնքահայրը համարվող 44-ամյա Հովսեփ (Մայք) Միխայելյանին եւ նրա 10 գործակիցների: Ըստ «Ամերիկայի ձայնը» ռադիոկայանի, հայտարարվել է հանցագործ խմբի ղեկավարի եւ նրա 9 կամակատարների ձերբակալության մասին, իսկ «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, ձերբակալվել են «կնքահոր» 13 հայ եւ 1 ռուս գործընկերները: ԱՄՆ դաշնային, նահանգային եւ շրջանային իրավապահ մարմինների եւ Ներքին եկամուտի ծառայության (IRS) գործակալները շուրջ երկու տարի (ըստ նշված ռադիոկայանների՝ շուրջ մեկ տարի) հետեւել են կասկածելիներին եւ նույնիսկ նավթակայան հիմնել՝ Հ. Միխայելյանից առօրինի բենզին գնելու համար: Ըստ ԱՄՆ դատախազ Նորա Մանելլիի, Հայաստանում ծնված ԱՄՆ-ի քաղաքացի Միխայելյանը ղեկավարել է մեծ ճարտկությամբ գործող հրեական ծխոնարկություն՝ զբաղվելով հեղուկ վառելիքի վաճառով: Կառավարությունից խուսափումը կությամբ քաղցվել է մեծ գումարի (ըստ «Բի-Բի-Սի» ռադիոկայանի, 3,5 մլն դոլարի) եկամտահարկ:

Տես # էջ 2

ԿԻՊՐՈՍ

Արամ Գալայճյանի հուղարկավորությունը՝ պետական ամենաբարձր պատիվներով

Սեպտեմբերի 22-ին Կիպրոսի խորհրդարանում նոր հայազգի ներկայացուցչի ընտրություն

ԼԱՌՆԱԿԱ (ԿԻՊՐՈՍ), 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԽՈՐԷՆ ՏԵՐ ԲԱՐԹՈՂ. Կիպրոսի Հանրապետության նախագահ Գլավկոս Քլերիդեսն ու հանրապետության Առաջին տիկինը մաս էին կազմում բարձրաստիճան այն պաշտոնյաների, ովքեր եկել էին վերջին հրաժեշտը տալու, չորեքշաբթի օրը, Արամ Գալայճյանին, որն ինչպես հաղորդել էինք նախապես, իր մահկանացուն կնքել էր կիրակի գիշեր, երկար ու ցավագին հիվանդությունից հետո:

Բարձրաստիճան մյուս հուղարկավորների թվում էին խորհրդարանի նախագահ Ալեքսիս Գալանոսը, արտգործնախարար Ալեքս Միխայլիդեսը, պաշտպանության, կրթության, ֆինանսների, առողջապահության, առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարները, կիպրական բոլոր քաղաքական կուսակցությունների ղեկավարները, ինչպես նաեւ Հայաստանի, Ռուսաստանի եւ Բանգլադեշի (որի պատվո հյուպատոսն էր հանգուցյալը) դեսպանները, Կիպրոսի ազգային պահակազորի հրամանատարը, հանրապետության ոստիկանապետը, Նիկոսիայի եւ Լառնակայի քաղաքապետերը:

Լառնակայի հայկական Ս. Ստեփանոս փոքրիկ եկեղեցին ամբողջովին, գրքից ու ներսից, պատուրված էր բազմությամբ: Շուրջ մեկ հազար հայ եւ հույն հայրենակիցներ խռնվել էին եկեղեցուն կից գտնվող դպրոցի բակում եւ հարակից փողոցներում:

Խորհրդարանի նախագահ Ալեքսիս Գալանոսն իր դամբանական խոսքում ընդգծեց Գալայճյանի «մինչեւ կյանքի վերջը մահվան դիմադրելու կամքը» եւ նրան ներկայացրեց որպես «անդուլ պայքարող Կիպրոսի, Հայաստանի ու Լեռնային Ղարաբաղի արդար դատի համար»: Նա ասաց. «Այս պահին մենք հիշում ենք քո կարեւոր դերը քո հայրենիքների՝ Կիպրոսի եւ Հայաստանի անուրանալի իրավունքների համար: Ոչ միայն Կիպրոսի հայ համայնքը, այլեւ ամբողջ կղզին գիտակցում են այն մեծ եւ անանձնական ծառայությունները, որ դու մատուցել ես մինչեւ կյանքիդ վերջին օրը: Մենք երախտապարտ եւ հպարտ ենք, որ դու անդամ էիր Կիպրոսի խորհրդարանին եւ քո կորուստը ծանր է մեր բոլորի համար»: Գալանոսն առանձնապես շեշտեց հանգուցյալի դերը Կիպրոս-Հայաստան հարաբերությունների զարգացման գործում: Նա վկայեց, թե ինչպես էր հիվանդությունից ընկճված Ա. Գալայճյանը ֆիզիկապես աշխատել Հայաստանի արտգործնախարարի եւ խորհրդարանի նախագահի Կիպրոս կատարած այցերի ընթացքում:

Տես # էջ 2

Սամվել Գեւորգյանը դեմ չէ, որ լրագրողները զենք կրեն

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԻ: Զենքի մասին օրենքի ընդունումը Ազգային ժողովի «Պաշտպանության, անվտանգության եւ ներքին գործերի հարցերով» հանձնաժողովի առաջնահերթ խնդիրների մասն է կազմում: Այս մասին Սնարի թղթակցին հայտնեց հանձնաժողովի նախագահ Սամվել Գեւորգյանը: Նրա ասելով, երկրի բնակչության ձեռքում կա որոշակի քանակության չգրանցված զենք, որը կրելու իրավունքը պետք է կարգավորվի օրենքով: Թղթակցի հարցին, թե ինչպես է նա գնահատում լրագրողների որոշակի խմբերի զենք կրելու իրավունք տրամադրելու հեռանկարը, Սամվել Գեւորգյանն ասաց. «Ըստ իս, լրագրողի մասնագիտությունն առավել անպաշտպաններից է, ուստի եւ ես չէի խոչընդոտի այդ իրավունքի ամրագրմանը»: Հանձնաժողովի առաջնահերթ խնդիրների մեջ Գեւորգյանը հատուկ առանձնացրեց քաղաքացիների իրավունքների պաշտպանության մեխանիզմներ պարունակող Ոստիկանության մասին օրենքի ընդունումը: Երկրի Սահմանադրությամբ նախատեսված վարչատարածքային բաժանման առնչությամբ, ասաց նա, այս օրենքը կարգավորելու է նաեւ համերկրային եւ տարածքային ոստիկանությունների փոխգործողությունը:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Հրադադարի 1,5 տարվա ընթացքում կարգավորման լուրջ առաջընթաց չարձանագրվեց

Ինչը պարտադրում է պատերազմի վերսկսման վտանգ

ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՍՏՐՅԱՆ

Սեպտեմբերի 4-12-ը Մոսկվայում անցկացված հերթական ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի շրջանակներում հերթական բանակցություններում հիմնական շեշտը դրվեց քաղաքական պայմանագրի վրա: Այդ մասին հայտարարեց ՀՀ փոխարտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը, որն այդ բանակցություններում գլխավորում էր Հայաստանի պատվիրակությունը:

Ինչպես նշվել էր նախկինում, հետբաղաքական բանակցությունները ընթանում են երկու փուլով՝ քաղաքական պայմանագրի եւ սահմանային հարցերի շուրջ ճնշումներով: Մոսկվայում այս անգամ հիմնական ծանրությունը դրվել է քաղաքական պայմանագրի վրա, որն ունի երկու մաս: Առաջին մասը ներառում է 15 կետ, իսկ երկրորդ մասը 4 հավելված: Վարդան Օսկանյանը նշեց, թե Մոսկվայում քննարկվել է առաջին հավելվածը, որը նվիրված է անվտանգության խնդիրներին:

Այնուամենայնիվ, փոխնախարարի ասելով, նախորդ հանդիպումների համեմատությամբ հարցերի սահմանման նկատմամբ ճնշված Լեռնային Ղարաբաղի անկախության խնդիրը եւ դրանց շուրջ ծավալված մտքերի փոխանակությունը գտան քաղաքական պայմանագրի մեջ, այն է ճնշված հավելվածի մեջ մտցնելու համապատասխան կետեր: Մասնավորապես խոսվել է շփման գծի աշխարհագրական դիրքի, երկու կողմերի սահմանագծման եւ դրա հետ կապված բանակային զորքերի տեղակայման, երկու կողմերի ծանր տեխնիկայի հետքաշման եւ դրանց կենտրոնացման կետերի, կոնկրետ զորքերի տարանջատման, բանակների սահմանափակման գոտու եւ վերջապես զենքերի սահմանափակման ռեժիմի շուրջ:

Այս հարցերն են արծարծվել քաղաքական պայմանագրի առաջին հավելվածում, որ, ըստ Օսկանյանի ասելով, գրանցվել են որոշակի հաջողություններ:

Բայց փոխնախարարը հայտնեց, թե քաղաքական պայմանագրում մնում են սկզբունքային լուրջ հարցեր, որոնց լուծումը կպահանջի ավելի բարձր մակարդակով հանդիպումների ժամանակ:

Առայժմ սպասվում է ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի ներկայացուցչի, ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի համանախագահների այցը տարածաշրջան, որից հետո հաջորդ փուլը կսկսվի հոկտեմբերի 9-ին Ֆինլանդիայում: Փոխնախարարի կարծիքով, այս անձնը պատահական չէ, որովհետեւ միջազգային հանրությունը գտնում է, որ այժմ քաղաքական պայմանները բավականին բարենպաստ են հարցի խաղաղ կարգավորման համար եւ 1,5 տարվա ավելի է զինադադարը պահպանվում է: Վարդան Օսկանյանի ասելով, դա մի կողմից լավ է, բայց նաեւ երկար ժամանակ խաղաղ բանակցություններում լուրջ առաջընթաց չարձանագրելը պարունակում է պատերազմի վերսկսման լուրջ վտանգներ:

Տես # էջ 2

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բաքուն ակնկալում է համաշխարհային հանրության օգնությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԻ: Բաքուն ուրախ է հայտնի է կապում Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման բանակցությունների իր համար բարենպաստ հետագա ընթացքի եւ այս առումով ԵԱՀԽ-ի, ԱՄՆ-ի ու Ռուսաստանի օժանդակության հետ:

Ինչպես Սնարին հայտնի դարձավ Ադրբեջանի մայրաքաղաքի վստահելի աղբյուրներից, այդ հույսերը անմիջականորեն կապված են հոկտեմբերի 9-ին Բաքվում նախատեսված կառավարական նավթի ոլորտի վերջնական ընտրության հետ:

Այս կապակցությամբ վերջին օրերին հանդիպակի են դարձել Ռուսաստանի եւ Արեւմուտքի ներկայացուցիչների պաշտոնական հանդիպումները Ադրբեջանի ղեկավարության հետ: Սեպտեմբերի 13-ին Ադրբեջանի խորհրդարանի նախագահ Ռասուլ Գուլիեւն ընդունեց Բաքվում Ռուսաստանի դեսպան Ալեքսանդր Բլոխինին: Զրույցի մասնակիցները նշել են երկու երկրների բազմակողմանի համագործակցության մեծ հնարավորությունները:

Ադրբեջանում անկախ դիտորդները նախորդ առաջիկա ընտրության փաստով են բացատրում նաեւ ԱՄՆ-ի գլխավոր քարտուղարի տեղակալ Ալդր Ալկլայի տարածաշրջան կատարած հաղթեկայ այցը:

Ըստ երեւույթին, պատահական չէ նաեւ երկու օր առաջ Բաքվում ԱՄՆ-ի դեսպանության հայտարարությունը, թե Վաշինգտոնը հարգում է Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը:

Դիտորդների կարծիքով, տարածաշրջանում քաղաքական զորքերի այս աշխուժացումը կշիտի նաեւ առաջիկայում, համենայն դեպս, մինչեւ հոկտեմբերի 9-ը, երբ վերջնականապես կորոշվի նավթային:

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ

Մակեդոնիան եւ Հունաստանը հասան փոխզիջման

Հունաստանի եւ Մակեդոնիայի միջեւ պետական խորհրդակցների վերաբերյալ չորսամյա վեճը սեպտեմբերի 14-ին ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանում ավարտվեց փոխզիջումային համաձայնությամբ: Սկոպիեն համաձայնել է իր ազգային դրոշից հանել Ալեքսանդր Մակեդոնացու 16-թեւանի աստղը, իսկ Աթենքը՝ վերացնել հանրապետության հետ առեւտրի էմբարգոն: Այս փոխզիջումը սակայն, չլուծեց երկու երկրների միջեւ հիմնական հակասությունը: Աթենքը գտնում է, որ «Մակեդոնիա» անվանումը պատմականորեն պատկանում է միայն Հունաստանին եւ մեկ այլ պետության կողմից դրա օգտագործումը ենթադրում է տարածքային հավակնություն:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ցիցխալ Ռաբինը ժամանեց Մոսկվա

Երեկ աշխատանքային այցով Մոսկվա ժամանած Իսրայելի վարչապետ Ցից խակ Ռաբինը օրվա երկրորդ կեսին հանդիպումներ ունեցավ Ռուսաստանի ԱԳ նախարար Անդրեյ Կոզիրեւի, պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովի եւ վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ, որոնց ընթացքում քննարկվեցին մերձավորարեւելյան խնդրի խաղաղ կարգավորման հարցը, երկու պետությունների համար հետաքրքրություն ներկայացնող տնտեսական, ինչպես նաեւ ռազմատեխնիկական հարցեր: Վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ հանդիպման ժամանակ շոշափվեց Իրանում կառուցվող Բուշերի ատոմակայանի հարցը: Չեռնոմիրդինը շեշտեց, որ այն կծառայի միայն Իրանի տնտեսության զարգացմանը, բացառելով ռազմական նպատակներով օգտագործելու հնարավորությունը:

ԲԱԼԿԱՆՆԵՐ

Խորվաթական եւ մահմեդական զորքերը հարձակման անցան

Ժնեւում այսօր աշխատանքի սկսեց միջազգային շփման խումբը, որի կազմի մեջ են Ռուսաստանը, ԱՄՆ-ը, Ֆրանսիան եւ Մեծ Բրիտանիան: Ռուսական կողմը մտահոգ է նաեւ մեկ անգամ դադարեցնել անհապաղ վերջ տալու ՆԱՏՕ-ի օդուժի ռմբակոծումները: Իսկ մինչ այդ, օգտվելով ՆԱՏՕ-ի օդուժի կողմից սերբական դիրքերի ռմբակոծումից, երեկ խորվաթական եւ մահմեդական զորքերը լայնածավալ հարձակում ձեռնարկեցին Բոսնիայի հյուսիս-արեւմուտքում, որի ընթացքում սերբական բանակի 6000 զինծառայողներ հայտնվեցին շրջափակման մեջ: Գրավելով ստրատեգիական առումով կարեւոր մի քանի դիրքեր, խորվաթները եւ մահմեդականները հնարավորություն ստացան զարգացնելու հարձակումը Բոսնիայի հյուսիսում գտնվող Բանյա Լուկայի ուղղությամբ:

Խորվաթիայի նախագահ Ֆրանյո Թուջմանը պահանջեց հայտնել Զագրեբի լուծել կրաինական սերբերի հարցը, որոնք այժմ գտնվում են Արեւելյան Սլավոնիայի կազմի մեջ մտնող Բարանիի, Արեւմտյան Սրեմի այդ թվում նաեւ երեք մարզերի հարցը: Թուջմանը վերջնագիր ներկայացրեց սերբական կողմին, պահանջելով, որ վերջիններս մինչեւ Ժնեւում շփման խմբի աշխատանքի ավարտը իրենց զորքերը հետ քաշեն այդ տարածքներից:

Բելգրադում հանդիպելով Սերբիայի նախագահ Միլոշեւիչի հետ, ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի օգնական Հոլբրուկը նորից պնդեց անհրաժեշտ կողմի պահանջը Սարաեւոյի շրջակայքից հետ քաշել սերբական ծանր զրահատեխնիկան:

ՆԱՏՕ-ի զինուժի գործողությունները Բոսնիայում եւ խորվաթական ու մահմեդական հարձակումները թողել են դժգոհության մեծ ալիք բարձրացրին Բելգրադում, որտեղ ցուցարարները Միլոշեւիչից պահանջեցին դիմել կտրուկ միջոցների պաշտպանելու համար սերբերին: Իր նստավայրի, նրանք այրեցին ամերիկյան դրոշը:

Գ. Ռ.

Ռուսաստան. Վիկտոր Չորինն ընդդեմ տարբեկչության

Ռուսաստանի Պետության նախագահ Բորիս Ելցինի հրամանագրով ՌԴ անվտանգության համապետական ծառայության պետի առաջին տեղակալ գեներալ-գնդապետ Վիկտոր Զորինը, որը գլխավորում էր հակահետախուզական միջոցառումների վարչության պետի պաշտոնը, նշանակվեց հակատահաբեկչական կենտրոնի պետ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Սկիզբը էջ 1

Դրա համար նրանք գտնում են, որ թեեւ պայմանները ճիշտ են, բայց պետք է արագացնել գործընթացը, որպեսզի կարողանան լուրջ հաջողություններ արձանագրել՝ կանխարգելելու պատերազմի վերսկսումը:

Պատասխանելով այն հարցին, թե մոսկովյան բանակցությունների հարցերի հետ շոշափվե՞լ է նաեւ այն: Մի անգամ եւս նշենք, որ ռազմական ուժերի առանցքը դեռեւս չի նշանակում այդ ուժերից հրաժարում: Եվ դրա հետ ոչ մի հակասություն չունի այն, որ Լեռնային Ղարաբաղը պետք է ամբողջությամբ պահպանի իր ռազմական ներուժը որպես անվտանգության երաշխիք: Ուրախանում են Բալկաննե- միջամտեն:

Փոխնախարարը նշեց, որ Բոսնիայում կատարվածը խոր կարող է ոչ դրական նախադեպ լինել, բայց չցանկացավ այդ մասին որեւէ այլ մեկնաբանություն տալ:

Վերջում Վարդան Օսկանյանն անդրադարձավ սեպտեմբերի 8-9-ը Եվրոպայի խորհրդի վենետիկյան հանձնաժողովի լիագումար նիս-

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Հրադադարի 1,5 տարվա ընթացքում կարգավորման...

տում շոշափվե՞ց արդյոք ԼՂ-ի կարգավիճակի հարցը եւ որքանով է այն առնչվում ԱՄՆ-ի ներկայացուցչի օրերս Բաքվում արած հայտարարության հետ, ըստ որի Միացյալ Նահանգները ճանաչում են Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը, փոխնախարարը նշեց, թե վերջին հայտարարությունը նորություն չէ մեզ համար: Ավելին, այն չի կարող որեւէ ձեւով կանխորոշել Մինսկի կոնֆերանսի արդյունքները: «Թեեւ նրանք դա յուրե ճանաչում են, բայց նաեւ չեն գտնում ասել, որ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը կորոշվի Մինսկի կոնֆերանսում», ասաց Վարդան Օսկանյանը: Իսկ քննարկվող փաստաթղթային պայմանագրում, թեեւ արտացոլված չէ կարգավիճակի հարցը, բայց բանակցությունների ընթացքում այլ րում ընթացող իրադարձությունները մտահոգիչ հայկական կողմի համար, հատկապես միջազգային հանրության կողմից Լեռնային Ղարաբաղի անվտանգությունը երաշխավորելու առումով: Փոխնախարարը նշեց, որ այդ հարցում Հայաստանը միջազգային հանրությունից մի քայլ առաջ է արել եւ դեռ Բուդապեշտում վեհ է դրել մի շատ կարեւոր դրույթի վրա, որը պետք է ԵԱՀԿ խաղաղարար ուժերին հնարավորություն տար կիրառել նման միջոցառումներ: Վարդան Օսկանյանի ասելով, Հայաստանն խոր զգուշավոր էր, իսկ ՄԱԿ-ը երեւի եկավ այն եզրակացության, որ ինչ կիրառեցին Բոսնիայում, չիրագործեն այլ վայրերում: Իսկ Լեռնային Ղարաբաղի հարցում չկա այն իրավական հիմքը, ըստ որի միջազգային ուժերը սին, որին հրավիրված էր նաեւ Հայաստանը: Ծանոթացնելով հարցի նախապատմությանը, փոխարտգործնախարարը նշեց, թե 1994 թ-ի հոկտեմբերի 22-ին միայն, երկսարյա քննարկումներից հետո, որոշվեց, որ նկատի ունենալով Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի ժողովրդային կամքը Եվրոպայի հետ, իրավունք ունեն անդամակցել, եթե հստակորեն ձեւակերպեն իրենց եվրոպական երկիր լինելու ցանկությունը:

Վարդան Օսկանյանը նշեց, թե երբ այս հանձնաժողովում քննարկվեն մեր հանրապետության օրենքները եւ տեսնեն, որ դրանք համապատասխանում են եվրոպական չափանիշներին, միայն այդ դեպքում թույլ կտրվի Հայաստանին անդամակցել Եվրոպական խորհրդին:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Քաղբանտարկյալների պաշտպանության խորհրդի պայքարը՝ օրենքի շրջանակներում

Քաղբանտարկյալների պաշտպանության Հայաստանի ազգային հասարակական խորհուրդը 95 թ-ի սեպտեմբերի 5-ին ընդունել է իր առաջին հայտարարությունը, որի ընթերցումով էլ խորհուրդը ղեկավարող համանախագահների մարմինը երեկ, Սախարովի անվան ֆոնդում սկսեց իր առաջին մամլո ասուլիսը: Համանախագահների մարմինը ներկայացնում էին հրապարակախոս, թարգմանիչ Արմեն Հովհաննիսյանը, գիտությունների թեկնածու, նախկին քաղբանտարկյալ Գեորգի Խոմիզուրին եւ իրավաբան Հովհաննես Ասրյանը: Կազմակերպության մեջ ընդգրկված են 50-ից ավելի մտավորականներ, հասարակական քաղաքական գործիչներ: Խորհուրդը լիահույս է ստանալու հասարակության ամենատարբեր խավերի աջակցությունը, օժանդակությունն ու քաջալերանքը:

Խոսվեց խորհրդի ստեղծման դրդապատճառների ու նպատակների մասին, որը պայմանավորված է 94 թ-ի տարեվերջից հանրապետությունում ստեղծված ծանր կացությամբ, «որի հետեւանքով տասնյակ անձինք են հայտնվել մեկուսարաններում»: Պաշտպանության խորհուրդը գտնում է, որ «ծավալված անողոք արշավն ուղղված չէ քաղաքական որեւէ կոնկրետ ուժի, այլ ընդհանրապես քաղաքական այլախոհության դեմ, որի հետեւանքով «հանրապետությունն արդեն որոշակի հարիզոնական է զբաղեցնում քաղբանտարկյալների առկայության սանդղակում»:

«Մեր նպատակն է ամեն ինչ անել օրենքի սահմաններում, դատավարության ընթացքը շեղելու կամ նրանում որեւէ փոփոխություն մտցնելու իրավասություն չունենք», հայտնեցին նրանք, ավելացնելով, որ իրենց գործունեությունը նպատակաուղղված կլինի նրան, որ դատավարությունն ընթանա օրենքի տառին համապատասխան: Անկախությունից հետո Հայաստանն ընդունել է մարդու իրավունքների պաշտպանության մի շարք միջազգային օրենքներ, «այդ օրենքների կիրառման նախանձախնդիրներն ենք մենք», հայտնեցին համանախագահների խորհրդի անդամները: Խորհուրդը ճշտել է նաեւ քաղբանտարկյալ ճանաչվելու 4 չափանիշները, որոնցից առաջինը համարվում է իշխանությունների ունեցած դիրքորոշումից տարբերվող քաղաքական հայացքների առկայությունը եւ ըստ այդմ աշխատանքներ են տարվում ճշգրտելու Հայաստանի մեկուսարաններում գտնվող քաղբանտարկյալների թիվը: Նրանք իրենց գործունեության շրջանակները համարեցին նաեւ ԱՊՀ տարածքում գտնվող հայ քաղբանտարկյալների պաշտպանությունը, ինչպես նաեւ քաղբանտարկյալների պաշտպանության նմանատիպ այլ կազմակերպությունների հետ համագործակցումը: Խորհրդի նպատակը նաեւ քաղաքացիական հասարակությանն ակտիվացնելն է, նրանց մոտ այդ ամենի շուրջ արձագանք ստեղծելը, «որպեսզի չլինի համահարթեցում, գազոն», ասելին ամփոփեց Ա. Հովհաննիսյանը: Միաժամանակ շեշտեց, որ դրանք կարող են հասնել համատեղ, մամուլի աջակցությամբ՝ կաթիլ կաթիլ, որովհետեւ պետք է ծակեն այն պատնեշը, որի դեմ այսօր կանգնած ենք»:

Խոսելով ներկայումս ընթացող «Դրո» գործի դատավարության մասին, նշվեց մի կարեւոր խախտում՝ ամբաստանյալներից մեկը մտտապես նշում է, որ ցուցմունքները կորզվել են օրենքի խախտումով, սակայն դատարանը ոչ մի ձեւով չի արձագանքում դրան: Հիշեցվեց, որ Հայաստանը ստորագրել է խոշտանգումների դեմ միջազգային կոնվենցիան եւ նոյեմբերին ՄԱԿ-ում պետք է լսվի նաեւ Հայաստանի հաշվետվությունը դրա վերաբերյալ:

ՍՈՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԿԻՊՐՈՍ

Արամ Գալայճյանի հուղարկավորությունը

Սկիզբը էջ 1

Վերջում խորհրդարանի նախագահը խոսեց. «Մենք շարունակելու ենք մեր պայքարը Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի արդար իրավունքների, հայ ժողովրդի դեմ թուրքական ցեղասպանության միջազգային ճանաչման համար: Ցեղասպանություն, որն առ այսօր շարունակվում է այլ վայրերում, ներառյալ Կիպրոսը: Մենք հետեւելու ենք մեր օրինակին եւ դա ոգեշնչելու է մեզ շարունակելու պայքարը մեր ժողովրդի արդար իրավունքների վերահաստատման համար, որն այսօր տեղահան է եղել թուրքական ներխուժման եւ Կիպրոսի զավթման հետեւանքով»:

Այնուհետեւ դամբանական ճառ արտասանեց հանգուցյալի տարիների գործընկեր եւ գաղափարակից՝ ՀԲԸ Միության փոխնախագահ եւ ՌԱԿ կարկառուն ղեկավար Հայկաշեն Ուզունյանը, որի խոսքը հետագայում կտանք ամբողջությամբ:

Հուղարկավորության եկեղեցական արարողությունը կատարեց Կիպրոսում Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության առաջնորդական փոխանորդ հայր Սանճիկյանը:

Ցավակցական հեռագրեր էին ստացվել Ամենայն Հայոց Հայրապետից, Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսից, Հայաստանի խորհրդարանի նախագահից, արտգործնախարարից, ՀԲԸ Միության նախագահից, ՌԱԿ վարչության ատենապետից, ՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետից եւ ուրիշներից:

Հուղարկավորությանն ու թաղմանը մասնակցում էր Մելգոնյան կրթական հաստատության բարձր դասարանների աշակերտությունը:

* * *

Հայտնի դարձավ, որ Կիպրոսի կառավարությունը առաջիկա հոկտեմբերի 22-ին մասնակի ընտրություններ է կազմակերպելու հայ համայնքի ներսում, լցնելու համար խորհրդարանում Արամ Գալայճյանի կորստյան հետեւանքով ստեղծված բացը: Շատ թեկնածուներ հայտարարել են, որ մտադիր են ընտրապայքար մղել: Նրանց մեջ ամենահավանական ընտրելին է Պետրոս Գալայճյանը, հանգուցյալի եղբայրը, որը վայելում է աջակցությունը կիպրահայ միացյալ ճակատի, որը միավորում է ՀԲԸ Միությունը, Ռամկավար ազատական կուսակցությունը եւ ՀՅԴ-ից հեռացած ԱՅՍԱ կազմակերպությունը:

Կստեղծվեն էներգամատակարար կոոպերատիվներ

Սեպտեմբերի 11-ին ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունում տեղի ունեցած ներքական աշխատանքային խորհրդակցությունում, որը գլխավորել է էներգետիկայի նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանը, քննարկվել են հանրապետության էներգահամակարգի աշխատանքների բարելավմանն ուղղված մի շարք խնդիրներ: Կարեւորվել է էլեկտրաէներգայի արտադրության, առաքման եւ բաշխման հարցը: Նշվել է, որ այն կարող է կանոնավորվել միայն հետեւողական վճարումների դեպքում: Մինչդեռ «Էներգատեսչության» գլխավոր վարչության կատարած ստուգումների արդյունքների համաձայն, էներգամատակարար կազմակերպությունների հետ պայմանագրերի կնքման գործընթացը խիստ անբավարար է Գյումրի, Սեւան, Գորիս, Իջեւան քաղաքներում: Նախարարության բոլոր պատասխանատու աշխատակիցներին հանձնարարվել է համակարգել ըստ բնակության վայրի էներգամատակարար կոոպերատիվների ստեղծման հարցը: Խոսվել է այն մասին, որ շենքերի բնակիչները կարող են ընտրել կոոպերատիվի ղեկավար կազմ, գումարել ժողովներ եւ կնքել պայմանագրեր էներգամատակարար կազմակերպությունների հետ: Իսկ վերջիններս պետք է առնչվեն միայն տվյալ կոոպերատիվի հետ, որը կստանա իր վճարմանը համապատասխանող էլեկտրաէներգիա եւ կստանա բնակչության էլեկտրամատակարարման գրաֆիկները:

Գ. Մ.

Լոս Անջելեսում ձերբակալվեց հայկական մաֆիայի կնքահայրը

Սկիզբը էջ 1

Մամուլը նշում է, որ միայն վերջին մեկ ամսվա ընթացքում Միմայելյանը խուսափել է ավելի քան 300 հազար դոլարի հարկ վճարելուց: Այդ գումարները ծախսվել են «կնքահոր» կողմից շորթումներ կատարելու, թմրանյութեր տարածելու եւ առօրյա այլ գործունեության համար: Դաշնային դատախազ Մ. Լարսոնը նշում է, թե Հ. Միմայելյանի կազմակերպությունը Հարավային Կալիֆորնիայում ներգրավված է եղել ոչ միայն թմրանյութերի տարածման, այլեւ հերոինի ներմուծման գործում այն Միջնադար Արեւելքից, մասնավորապես Լիբանանից, ներկրելով Նյու Յորք, այնուհետեւ տարածելով Լոս Անջելեսում: Բացի այդ, խումբը զբաղվել է կոկաինի եւ մարիխուանայի առուծախով: Այսպիսով, դա թմրանյութերի տարածման լրիվ կառուցվածքով գործող կարեւոր ցանց էր: Ըստ քրեական մեղադրանքների, Հ. Միմայելյանի կազմակերպությունը Հարավային Կալիֆորնիայում ղեկավար դեր խաղալու մեջ ներգրավվել է ռուս երկասարդ կանանց: «Կնքահայրը» մեղադրվում է նաեւ շրջանի հայերից այսպես կոչված «պաշտպանության հարկ» հավաքելու մեջ: ԱՄՆ-ի դատախազ Ն. Մաննելի կարծիքով, հանցավոր խումբը ստեղծվել է նրա անդամների՝ Հայաստանից, Ռուսաստանից եւ նախկին ԽՍՀՄ այլ երկրներից ԱՄՆ գաղթելուց հետո: Համաձայն «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի սեպտեմբերի 13-ի հաղորդման, Միմայելյանը պարծեցել է Ջոն Գոտտիի՝ մաֆիայի հանցագործ թնտանիքի հետ ունեցած իր կապերով: Նա տպավորվել է տալու մի անձի, որը, ըստ նրա, իրեն պարտք է եղել մի քանի հարյուր հազար դոլար: Առայժմ առգրավված են 1 մլն 400 հազար (ըստ ռադիոկայանների, մոտ 2 մլն) դոլարի կանխիկ փող, 7 մլն դոլար արժողությամբ կալվածք, 2 «Ռոլս Ռոյս», մեկ «Ջագուար» եւ մի քանի BMW մակնիշի ավտոմեքենաներ, թմրանյութեր:

ԼՏ

ԿԻՍԼՈՎՈԴՍԿ

Քննարկվում են ԱՊՀ միացյալ էներգահամակարգի զարգացման ուղիները

Սեպտեմբերի 8-9-ը Կիսլովոդսկում տեղի է ունեցել ԱՊՀ էլեկտրաէներգետիկ խորհրդի 10-րդ նիստը, որին մասնակցել է ՀՀ էներգետիկայի փոխնախարար Յուրի Մինասյանը: Այս մասին հայտնեց ՀՀ էներգետիկայի նախարարության մամլո ծառայության ղեկավար Ժասմեն Պետրոսյանը: Նիստի ընթացքում քննարկվել են ԱՊՀ էներգետիկ համակարգին առնչվող մի շարք հարցեր: Հայկական կողմին առանձնապես հետաքրքրել են 1995-96 թթ. աշնանային ձմեռային ամիսներին Համագործակցության երկրների միացյալ էներգահամակարգի աշխատանքի եւ այդ ժամանակամիջոցում համաձայնեցված փոխօգնության համակարգման հարցերը: Այդ կապակցությամբ նիստում որոշում է ընդունվել ԱՊՀ երկրների էլեկտրաէներգետիկ կառավարման մարմիններին առաջարկել անհետաձգելի միջոցներ ձեռնարկել էլեկտրաէներգիայի միջպետական պարտքերի մարումն արագացնելու (այդ թվում՝ ապրանքափոխանակային հավանեցման եղանակով), էներգահամակարգի աշխատանքների հուսալիությունն ապահովելու, կնքված պայմանագրերի համաձայն, Համագործակցության երկրների տարածքով էլեկտրաէներգիան անխափան, արտոնյալ տրանզիտով փոխանցելու ուղղություններով: Որոշվել է նաեւ ապահովել խափանված էլեկտրակայանների վերականգնումը եւ այդ նպատակով տարվելիք աշխատանքներում ընդգրկել առաջին հերթին Այսրկովկասյան հանրապետություններին: Այս առումով անհրաժեշտ է համարվել վերականգնել Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ ընկած 220 կվտ բարձր լարման միջհամակարգային էլեկտրահաղորդման գծի վնասված հատվածը, եւ այդ աշխատանքներն ավարտել Ռուսաստանի, Վրաստանի էներգահամակարգերն իրար միացնող 500 կվտ հզորության «Կովկասյանի» էլեկտրահաղորդման գծի վերականգնման հետ միաժամանակ: Էներգակիրների անխափան տրանզիտն ապահովելու նպատակով ԱՊՀ էլեկտրաէներգետիկ խորհուրդը որոշել է խնդրել ԱՊՀ միջպետական կոմիտեին, որպեսզի վերջինս հանձնարարի ԱՊՀ երկաթուղային տրանսպորտին հսկել էլեկտրակայանների համար նախատեսված ածխի եւ վառման մազութի փոխադրման միջպետական պարտավորությունների կատարումը եւ ֆինանսավորել միացյալ էներգետիկ համակարգի կարիքների համար փոխադրվող վառելիքի արտոնյալ տրանզիտի հնարավորության հարցը: Նիստի ընթացքում որոշում է ընդունվել արտակարգ իրավիճակներում համագործակցության երկրների միջեւ փոխօգնության համակարգի զարգացման, «Եվրոպական էներգետիկական խարտիայի», «էներգետիկայի արդյունավետության, հարակից բնապահպանական ասպեկտների արձանագրության» շրջանակներում էլեկտրաէներգետիկայի բնագավառում փոխներգործության սկզբունքների մշակման վերաբերյալ:

ԶԱՐԻԿ ՄԱՐՏՈՅԱՆ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Կուսակցության Ե տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521…
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 52…
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ տառատեսակը ՊԱՒԷԼ ՊԱԼԱՐԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Վերջերս երիտասարդական կազմակերպությունների եւ արհմիությունների երկխոսության ընթացքում վեր հանվեցին բազմաթիվ հուզող խնդիրներ: Տպավորությունն այնպիսին էր, որ բացառությամբ արհմիությունների կոնֆեդերացիայի, որը ներկայացնում էր սոցիալ տնտեսական բաժնի վարիչ Ռոբերտ Մկրտչյանը, մնացյալը՝ գյուղատնտեսական ակադեմիայի եւ ճարտարագիտական համալսարանի արհմիությունները, ՀՀ մի ճիշտ գնահատել սալ՝ շատերը սխալված են լինում դիմել այլ կայքերի: Կենսաբանության հանձնաժողովի նախագահի խոսք կատարված բերկոզ եզակի դեպքը համակարգի գնահատականն է տալիս»:

Խորհրդի նախագահը համարում է, որ միությունը երբեք փախվորված քաղաքականություն չի վարել եւ ընտրել է քաղաքակիրթ պայքարի ամենաբնորոշ ձեւը՝ մամուլում հանդես գալը: Բազմիցս հոդվածներ եւ հայտարարություններ են հրապարաքաղաքակիրթ երկրներ, այս հարցում մոռանում ենք, որ ոչ մի առաջադեմ երկրում նման բռնչքային մեխանիզմ (օրինակ, բժշկից անապարույժ) գոյություն չունի: Կենսափորձն ապացուցում է, որ կրթահամակարգը անընդհատ հեղափոխությունների առջեւ կանգնեցնելը բարենպաստ ազդեցություն չի ունենում: Ամեն մոտեցում պետք է լինի բարեփոխման ձեւով, որպեսզի օգտակարությունը զգալի եւ շոշափելի լինեն: Եվ այնպես չս-

ՀՐԱՏԱՊ

Արհմիություն... բուհական մտավորականների պաշտպանության համար

բուհերի աշխատողների եւ ուսանողների արհեստակցական միության հանրապետական խորհուրդը, «Միաբանություն» արհմիությունը ժամանակի թելադրված ոգով կազմակերպություններ են եւ ակնհայտ է նրանց ակտիվությունն ու աջակցությունը ուսանողության, երիտասարդության խնդիրներին: Հստակեցնելու համար, թե ինչ նախաձեռնություններով են իրականում նրանք հանդես գալիս, հանդիպեցինք ՀՀ բուհերի աշխատողների եւ ուսանողների արհեստակցական միության հանրապետական խորհրդի նախագահ Գառնիկ Վաղարշակյանին: Միությանը, որ հիմնադրվել է 1991 թ. մարտին, ներկայումս անդամագրվել են նաեւ ոչ պետական բուհերը, միջնակարգ մասնագիտական հաստատությունները, քոլեջները: Արհմիությունը սոցիալական պայքարի քաղաքակիրթ ձեւերի կողմնակից է, սակայն ոչ թե պասիվ դիտողի, այլ ակտիվ պայքարողի կարգավիճակում: Իրենց դիրքորոշումը նրանք մշտապես հրապարակել են մամուլում եւ հանդես եկել բազմաթիվ առաջարկություններով: Պայքարի վերջին միջոցը՝ գործադուլը, չի բացառվում: Սակայն, մտավորականների մեկժամյա, մեկօրյա գործադուլը տնտեսական անհրաժեշտ ճնշում չի առաջացնի: Բացի այդ, փաստակերտ գիտնականի համար դժվար է հեղափոխական կեցվածքով փողոցում կանգնել, առավել հայտնվել լսարանի առջեւ: «Այսօր, երբ դասախոսի աշխատավարձը տատանվում է 4-5 դոլարի սահմաններում, սոցիալական խնդիրները [illegible] հանգամանքների ծնունդ են տալիս: Շուկայական հարաբերությունների պայմաններում չկարողանալով իր աշխատակել ուսանողության եւ դիմորդների խնդիրների մասին: Թեպետ դիմորդները արհմիության անդամ չեն, սակայն իրավական պետության կերտման ճանապարհին նրանք եւս իրավական պաշտպանության կարիք են զգում: Այդ կապակցությամբ երեք տարի առաջ միությունը հանդես է եկել հայտարարությամբ, որ բողոքարկման հանձնաժողովները ձեւավորվեն չեզոք կազմակերպություններից: Երբ բուհական հանձնաժողովի նշանակած գնահատականը հաստատվի չեզոք կառույցի կողմից, ապա վիճարկելի հարցեր, այլ գործողություններ այլեւս անիմաստ կլինեն:

– Ընտրված փակ, կենտրոնացված քննահամակարգի մեխանիզմները բավականին մութ են, եւ այն վարկաբեկում է կրթահամակարգը: Բավականին սուբյեկտիվ 0,5-1 միավորների տարբերությունը վճռորոշ է լինում ուսանողների համար, ովքեր չկարողանալով հաղթահարել սահմանը հայտնվում են վճարովի համակարգում կամ ընտրում ոչ պետական բուհերի ճանապարհը: Այն դեպքում, երբ պակաս գիտելիքներ ունեցողը հայտնվում է պետպատվերում: Արդյունքում հասարակությունն ունենում է կրթական նույն ցենզն ունեցող, բայց բարոյահոգեբանական տարբեր մթնոլորտում աճած մասնագետներ: Սա պետք է հասարակության եւ պետության համար լուրջ խնդիր դառնա:

Պետք է կենտրոնացված քննահամակարգը հանել, քանի որ դա առաջին հերթին խաթարում է լուրջ մոտեցումը մասնագիտական կողմնորոշմանը: Դիմորդը մասնագիտություն է ընտրում ոչ միայն քննական առարկաների ցանկով, այլեւ հոգեբանորեն: Անվերջ օրինակ բերելով տացվի, որ յուրաքանչյուր ղեկի մոտ կանգնող առաջադրի իր նպատակը: Նպատակը պետք է մեկը լինի, եւ իմանանք, թե ուր ենք գնում:

Ուսանողների սոցիալական պաշտպանության խնդիրներն արհմիությունը դասում է իր առաջնահերթ խնդիրների շարքում: Երկու տարի է արդեն ուսանողներին միջոցներ չեն տրվում առողջարանային բուժման եւ հանգստի կազմակերպման համար: Այդ գումարները տրամադրվում են ազատամարտիկներին, մի շերտի, որի դեմ պայքար ծավալելը բարոյապես սխալ կլիներ: Սակայն կան բազմաթիվ լուծման կարոտ խնդիրներ: Երեկ տեղի ունեցավ նախագահության նիստ: Ներկայացվեց եւ փաստարկվեց ուսումնական տարվա սկզբին համակարգի կազմակերպություններում աշխատավորության եւ ուսանողության սոցիալական վիճակը: Մշակվեցին խորհրդի մարտավարական գործողությունները օրենսդիր եւ գործադիր մարմինների հետ սոցիալական շահերի պաշտպանության խնդիրներում: Այդ կապակցությամբ հանդիպումներ են նախատեսվում Ազգային ժողովի գիտության, կրթության, մշակույթի եւ երիտասարդության մշտական հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Պապայանի, բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարար Արմենակ Ղազարյանի հետ: Հանրապետական խորհուրդը որոշում ընդունեց սահմանել արհմիութենական կրթաթոշակներ երկու տարվա գերազանց առաջադիմությամբ եւ սոցիալապես անապահով ընտանիքների («Փարոս» ծրագրում գրանցված) ուսանողների համար:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԻՋԵՎԱՆ

Սակավանտառ Հայաստանը փայտանյութ է արտահանում

Անշուշտ, ոչ մեկը կողմ չէ ժողովրդի մտնելուն, բայց սարսափելի է անտառահատման ներկա եղանակը, երբ անտառի բացատներում ծեր եւ փտված ծառերը մնում են իրենց տեղում, իսկ ճանապարհամերձ տարածքները զանգվածաբար զոհ են գնում սրած կացնին ու մեխանիկական սղոցին: Երբ այս դեպքում անտառի տերերն ունեն ծնունդ [illegible] սիրելի հայրենակիցներին (Երեւանում մեկ խորանարդ մետր փայտանյութին 17 դոլլար վճարել կարողներին) տաքություն պարգեւելու միտումով, ապա ոչ մեկը չի կարող արդարացնել մանրահատակ արտադրելու նպատակով անտառի լավագույն եւ առողջ ծառատեսակների զանգվածային ոչնչացումը: Թող որեւէ մեկը չմտածի, թե մանրահատակ արտադրվում է հանրապետության այդ բանի համար կոչված հզոր ձեռնարկությունում՝ Իջեւանի փայտամշակման կոմբինատում: Վերջինս անտառից փայտ մթերելու, արտադրություն կազմակերպելու բավարար միջոցներ չունի: Մանրահատակի արտադրությամբ են զբաղված հանրապետության հյուսիսարեւելյան շրջանների խոշոր բնակավայրերում գործող հավանաբար 100-150 կոոպերատիվ «գեխերը»: Օրնիբուն աշխատում են նրանց մեքենասարքավորումները, որոնք սովորաբար ենթակա չեն էլեկտրացանցի հոսանքային անջատումներին: Անտառներում դադար չունեն նրանց սղոցավարներն ու վարորդները: Տապալվում են նորանոր կաղնիներ, հաճարենիներ, հացենիներ ու բոխիներ: Հատվում են առողջ բնափայտ ունեցող ծառերը, այսինքն՝ երիտասարդ, սերմ ու սերունդ տվողները: Իսկ ո՞վ գիտի, թե որքան է հատվում: Միայն մի բան է հայտնի, որ փայտեղենը հեղեղի նման հոսում է նաեւ հանրապետությունից դուրս: Ահա թե ինչ «նվաճումների» ենք հասել: Սակավանտառ Հայաստանը փայտանյութ է արտահանում: Հոսում են դոլարները, դրամներն ու ռուբլիները, իսկ անտառը նոսրանում է: Քանի ուշ չէ, անհրաժեշտ է ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավորներից, մասնագետ գիտնականներից, անվանի մտավորականներից կազմված հանձնաժողով ստեղծել, որը կպայքարի Հայաստանի անտառը եւ անկողմնակալ կարծիք կհայտնի նրա վիճակի մասին: Այլապես, ինչպես Սեւանի պարագայում, բանը բանից անցնելուց հետո մի նախարար առավոտյան հանկարծ կարթնանա, «կհայտնաբերի» բնության խորտակող գալը եւ որպես ազգի «փրկիչ» կպահանջի զբաղվել անտառի հոգսերով: Իսկ դա կլինի շատ ուշ:

Ռ. ԿՐՉԵՆՑ

ՂԱՐԱԲԱՂ

ԼՂՀ-ում կսկսվի ձեռնարկությունների աճուրդային վաճառքը

Վերջերս ԼՂՀ կառավարությունը որոշում ընդունեց պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության օբյեկտների աճուրդային վաճառքի ու պետական ձեռնարկությունները առանց գնման իրավունքի աճուրդով վարձակալության հանձնելու ընդհանուր կարգը հաստատելու մասին: Աճուրդի անցկացման ձեւերը (բաց կամ փակ) ու եղանակները (դասական կամ հոլանդական) սահմանվում են ԼՂՀ կառավարության որոշմամբ: Վաճառքն իրականացնում եւ կազմակերպում է աճուրդային հանձնաժողովը, որն ստեղծվում է կառավարության առընթեր պետական ունեցվածքի հաշվառման եւ ապապետականացման վարչության կողմից, բացառությամբ անավարտ շինարարության օբյեկտների աճուրդային հանձնաժողովների:

Աճուրդին մասնակցելու իրավունք են ձեռք բերում սեփականաշնորհման կամ ապապետականացման այն սուբյեկտները, որոնք սահմանված ժամկետներում ներկայացնում են աճուրդի մասնակցության հայտը, ձեռնարկության հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները, աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը:

Դասական եւ փակ աճուրդի մասնակցության վճարը սահմանվում է վարչության կողմից՝ տվյալ աճուրդին ներկայացված սեփականաշնորհվող օբյեկտների միջին մեկնարկային գնի 5 տոկոսի չափով, բայց ոչ ավելի, քան նվազագույն մեկնարկային գին ունեցող օբյեկտի արժեքը, իսկ ապապետականացման դեպքում՝ միջին վարձակալական վճարի 5 տոկոսի չափով, ոչ ավել, քան նվազագույն վարձակալական վճարի չափը:

Աճուրդային հանձնաժողովները չեն կարող սահմանափակել առանձին (այդ թվում եւ օտարերկրյա) անձանց՝ աճուրդին մասնակցելու իրավունքը, եթե այդ մասին նշված չէ օրենքում, ծրագրում կամ հիշյալ կարգում:

Որոշումն ստորագրել է ԼՂՀ վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը:

Քաշաթաղ. Երեք տարի անց

Քաշաթաղի (Լաչինի) շրջանը որպես վարչական միավոր ստեղծվել է մեկ տարի երկու ամիս առաջ: Բնակիչների թիվն այստեղ արդեն անցնում է 4 հազարից: Նրանք հիմնականում փախստականներ են, ինչպես նաեւ Ռուսաստանի, Հայաստանի եւ ԱՊՀ այլ երկրների նախկին քաղաքացիներ: Շրջանի 33 գյուղ բնակեցված է եւ կազմում է 8 կոլեկտիվ տնտեսություններ: Այս ուսումնական տարում Քաշաթաղի շրջանում գործում է 12 դպրոց՝ նախորդ ուսումնական տարվա 4-ի դիմաց: Ստեղծվում են նաեւ գիշերօթիկ դպրոցներ, որպեսզի դյուրացվի այդ գյուղերի երեխաների ուսուցումը: Աշակերտների սննդի ծախսերը հոգում է շրջանի վարչակազմը:

Քաշաթաղցիները մշակում են իրենց հատկացված հողամասերը, անասուն պահում: Գյուղերի տնտեսությունները դեռեւս ի վիճակի չեն մեծածավալ աշխատանքներ կատարել: Այս տարի շրջանում հավաքվել է ընդամենը 60 տոննա հացահատիկ, կատարվելու է 300 հեկտար աշնանացան: 150 հեկտարի հերկն ավարտված է:

Անասնապահությամբ զբաղվելու համար շրջանին վարկեր են տրամադրվում: Երեք տնտեսություններ արդեն ֆերմաներ ունեն, որտեղ պահում են 20 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասուն եւ 100 գլուխ խոզ: Անհատական նախիրն ավելի հոծ է՝ 400 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասուն է հաշվվում:

Քաշաթաղի շրջանում վերաբնակվել ցանկացողները ապահովվում են տնով եւ հողամասով: Նրանց միանվագ դրամական օգնություն է ցույց բերվում: Ներկայումս բարձր, բնակվելու համար պիտանի տներ կան: Միաժամանակ շինարարական աշխատանքներ են ընթանում ավերված տների վերականգնման համար: Շրջկենտրոնում գործում է բուժկետ: Մոտ ապագայում շահագործման կհանձնվի պոլիկլինիկայի շենքը:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԼՂՀ. Արտադրանքի ծավալը նվազել է, իրացմանը՝ աճել

Ինչպես տեղեկացրեց ԼՂՀ արդյունաբերության նախարար Գուրգեն Ներսիսյանը, այս տարվա 8 ամիսների ընթացքում հանրապետության արդյունաբերական ձեռնարկություններն արտադրել են մոտ 247,5 մլն դրամի ապրանքային արտադրանք, որը նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 20,5 մլն դրամով: Արտադրանքի ծավալի նվազումը գլխավորապես բացատրվում է հումքի բացակայությամբ եւ ապրեքսանական ընկերությունների կողմից կազմակերպված տնտեսական շրջափակումով: Նախարարը նաեւ տեղեկացրեց, որ արտադրանքի իրացման ծավալը նախորդ տարվա համեմատ ավելի քան 2 անգամ աճել է: Եթե 94 թ. առաջին 8 ամիսներին իրացվել է մոտ 82 մլն դրամի արտադրանք, ապա այս տարվա նույն ժամանակահատվածում այդ թիվն աճել է մինչեւ 183 մլն: Առանձին ձեռնարկություններ, օր.՝ Ստեփանակերտի էլեկտրատեխնիկական գործարանը, շինանյութերի կոմբինատը եւ կոնդենսատորների գործարանը անցած տարվա համեմատ ավելացրել են եւ թողարկված արտադրանքի եւ արտադրանքի իրացման ծավալները:

Վ. Ա.

Գորիս. Արդյունաբերության տեղատվությունը շարունակվում է

Հակառակ ՀՀ տնտեսության ընդհանուր կացության, Գորիսի արդյունաբերական ձեռնարկությունների տեղատվությունը շարունակվում է: 1995-ի առաջին կիսամյակում անցյալ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ, արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը համադրելի գներով կազմել է 76,7 տոկոս: Շրջանի արդյունաբերական ձեռնարկություններում աշխատել է 3014 մարդ, իսկ մեկ աշխատողի ամսական միջին աշխատավարձը կազմել է 313 դրամ: Արդյունաբերական ձեռնարկությունները հայտնվել են փակուղում, որից դուրս գալու ելքը հավանաբար դրանց սեփականաշնորհումն է: Առայժմ Գորիսում որեւէ արդյունաբերական ձեռնարկություն չի սեփականաշնորհվել: Սեփականաշնորհման սերտիֆիկատները ճաշի շուկայում վաճառվում են 3000 դրամով:

Ս. Հ.

Նոյեմբերյան. «Ծիածանը» գոյատեւում է

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Թղթի եւ տպագրական ծախսերի թանկացման հետեւանքով շատ շրջանային թերթեր փակվել են: Սակայն Նոյեմբերյանի «Ծիածան» թերթը շարունակում է լույս տեսնել: Այս տարի տպագրվել է արդեն 50 համար: Թերթը Նոյեմբերյանի շրջխորհրդի օրգանն է, եւ հրատարակման գործում մեծ աջակցություն է ցույց տալիս շրջգործկոմը: Տպագրական թղթով թերթին օգնում է հովանավորը՝ Այրումի պահածոների գործարանը:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

1 հարկանի առանձնատուն բոլոր հարմարություններով 4 սենյակ, 400 քմ հողամաս այգետնակ, ելուղ եւ ռուսական բաղնիք, բոլորը լավ վերանորոգված: Հասցեն՝ Երեւան, Շչորսի փ. 3 (Կիեւյան կամրջի բաղնիքը): Հեռ. 27-15-80, 27-27-85 Զանգահարել ժամը 11:00-23:00-ը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ազգային

1924 թ. ապրիլին Խորհրդային Հայաստանի կառավարությունը հաստատեց եւ կյանքի կոչեց 150 հազ. բնակչի համար նախատեսված ակադեմիկոս Ալեքսանդր Թամանյանի մշակած մայրաքաղաք Երեւանի առաջին գլխավոր հատակագիծը (քաղաքի կառուցապատման ոլանը):

Մեզ հասած տվյալներով, այս նախագիծը Ա. Թամանյանին առաջարկված է եղել դեռ Իրան մեկնելուց առաջ, 1919 թվին, Հայաստանի նորաստեղծ առաջին հանրապետության դե կառավարության կողմից: Տրամաբանական է, որ Իրանում գտնվելու եւ հետագա երկու տարիների ընթացքում, վարպետի կողմից մշակվել են ապագայի «Արեւի քաղաքի» սկզբնական նախագծումները եւ, երբ 1923-ին վերադարձավ Հայաստան, յստեղծված կարճ ժամկետում ավարտեց Երեւանի հին Ազգային համալսարանն ու Ե րաժշտանոցը, թատրոնն ու դաստիարակը, ողլիստեխնիկ ինստիտուտը եւ շատ այլ հիմնարկներ:

Ա. Թամանյանն ինքն էլ ներծուլվեց հայ իրականության մեջ Նիկողայոս Մառի եւ Թորոս Թորամանյանի բարեկամական շրջապատում: Նա Երեւան հրավիրեց մեր մշակույթի երախտավորներից շատերի, այդ թվում հնուս արվեստաբան եւ Ազգային պատկերասրահի հիմնադիր, այն ժամանակ պետերբուրգցի Ռուբեն Դրամբյանին, Երեւանի առաջին գլխավոր ճարտարապետ պրոֆեսոր Նիկողայոս Բունիաթյանին: Մեծ ճարտարապետն իր արվեստանոցի շուրջը համախմբեց տաղանդավոր ճարտարապետների եւ շինարարների: Քաղաքում ստեղծվեց նոր, համեմատաբար խոշոր արդյունաբերական, գիտական եւ հոգեւոր նեբաժամակարգով Երեւանը եւ նրա մեր ծակա շրջանները, մասնագիտական տեղինաքանությամբ ասած, Երեւանյան ագլոմերացիան: Այդ պայմաններում, ինչպես հայտնի է, քաղաքը չէր կարող հանդես գալ որպես իր ծակա տարածքի տերը: Այն որոշում էին միութենական մոնստր «գերատեսչությունների կոնկիստադորները»: Այդպես Երեւանում հիմնվեցին եւ պարբերաբար ընդլայնվեցին ֆիզիկական արդյունաբերության մի շարք հսկաներ, Երեւանյան ագլոմերացիայում, Հրազդանի գեղատեսիլ պարիսպային բնախավայրում Հրազդանի տխրահռչակ լեռնաքիմիական կոմբինատը, որի շինարարությունը ավարտելուց հետո վերապրոֆիլավորվեց մեքենաշինական գործարանի, նյութական հսկայական կորուստներով եւ առ այսօր այդ չկայացած քիմիական կոմբինատը իր հետեւից թողած ազգաբնակչությունը եւ, որ ինչարժ վող բեմայի տեսակետից կարեւոր է, թուլացավ, ինչպես վերը նշվեց, քաղաքային մշակույթի, նրա ստեղծարար քաղաքային միջավայրը եւ երբ կազմ. առհասարակ դադարեց նրա զարգացումը: Առանց այս միջավայրի, է չի վերադառնանք համաշխարհային փորձի դասերին, ու առաջ անցնելով ասենք, որ չի կարող ծնվել եւ հաստատվել ժողովրդավարական պետականություն առհասարակ:

Նշված քաղաքային միջավայրի ու նրա հետ կապված գործունեության արժեքների «սղանը» նոր թափ ստացավ Սովետական կործանարար երկրաշարժից հետո, որի հետեւանքների քաղաքաշինական, քաղաքաբնական, սոցիոլոգիական վերլուծությունը դժբախտաբար չի արված մեր մասնագետների կողմից, մի բան, որը հույժ ստեղծել հանրապետական տարածքային գիտականորեն հիմնավորված ծրագիր, որն ապահովի այնպիսի քաղաքականություն սոցիալ-տնտեսական, իրավական եւ հարկային լծակներով, որի իրականացումը կանգնեցնի հանրապետության տարածքում ու մեր սոցիալ-տնտեսական ներուժով մի քանի քաղաքային կենտրոնների զարգացմանը, որպես Երեւանին հակակշռող, ներդրումների եւ միգրանտների «ծգող բեւեռներ»:

Միաժամանակ, համակարգված կերպով, նշված հանրապետական ծրագրի հետ, պետք է մշակվի Երեւանի զարգացման գլխավոր հատակագիծ, մոտավոր 10-15 տարվա կանխատեսման հորիզոնով, որի դրույթները ուղղված լինեն վերականգնելու ու նորովի զարգացնելու անկախ պետության մայրաքաղաքի կարգավիճակին

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Մտորումներ Երեւանի զարգացման ընթացքի... եւ քաղաքային մշակույթի մասին

Երեւանը պատմականորեն անցել է մեծ ուղի, ու նրա կենսագրության առավել հետաքրքիր էջերը գրվել են [illegible] քաղաքական ուժերի [illegible] սոցիալ-տնտեսական եւ մշակութային միջավայրում: Այս [illegible] ժամանակներում էլ կազմավորվեց նրա քաղաքային մշակույթը*: [illegible] քաղաքաշինության [illegible] եւ կապիտալիստական հարաբերությունների [illegible] ու [illegible], որ պայմանավորված էր գլխավորապես քաղաքային գործառույթներով, սկիզբ դրին Երեւանի զարգացմանը, որն իր քաղաքային տարածական միջավայրով անցնում էր [illegible]: Ռուսական կայսրական իշխանությունների որոշմամբ 1856-ին նահանգային [illegible] կազմվեց Երեւանի ընդհանուր հատակագիծը: Այդ հատակագծի հիման վրա անցկացվեցին մի շարք ուղիղ եւ համեմատաբար լայն փողոցներ, որտեղ առանցքայինը դարձավ Աստաֆյան փողոցը (ներկայիս Աբովյանը): Սա այս ժամանակ սկսվեց Երեւանի վերակառուցումը [illegible] կայսրության ծայրամասային [illegible]: Նշված պատմական գործընթացը ստեղծեց քաղաքի այն միջավայրը, որով Երեւանը մտավ 20-րդ դար, որպես մեր առաջին եւ երկրորդ հանրապետության մայրաքաղաք:

նոր գլխավոր հատակագիծը եւ լայն հասարակական քննարկումից հետո սկսեց քաղաքի կառուցապատումը: Ա. Թամանյանը հիմնավորելով Երեւանը «Քաղաք այգի»՝ ժամանակակից մայրաքաղաքին հատուկ մասշտաբով, հին կավաշեն ծուռ ու նեղ փողոցներով քաղաքը վերակառուցելու անհրաժեշտությունը նշում էր «Երբ հնարավոր չէ՞ եղե՞լ է արդյոք դեպք, որ բոլշեւիկի քաղաքի ծեւը փոխել, հինը քանդելով... պատասխանը պարզ է... Եվրոպայում չկա քաղաք, որ այս վիճակին ենթարկված չլինի... Փարիզը սրանից 100 տարի առաջ հիմնովին փոխվել է, նրա մի մասը քանդված է եւ նորից շինված բոլորովին նոր ձեւով**... Նույնը նաեւ Բեռլինի, Լոնդոնի, Վիեննայի, Հռոմի եւ այլ մեծ քաղաքների մասին կարելի է ասել: Ուրեմն պետք է օգտվել եվրոպայի ու Ռուսաստանի պատմական դասերից»:***

Մեծ վարպետը քաղաքի նախալեռնային եւ դաշտավայրային սահմանում գոյացած բնական «Ամֆիթատրոնը» շրջանային փողոցների եւ այգիների միջոցով, որպես նոր քաղաքի տարածք, կապեց իրար: Տրամագծային երկու ուղղությունների տարածական հորինվածքով, մեկը՝ Գլխավոր պողոտան ուղղեց դեպի Արագած լեռը, իսկ մյուսը՝ Հյուսիսային պողոտան, դեպի Արարատ լեռը:

Երեւանը, տարածական տեսակետից, Թամանյանը բաժանել էր կենսագործունեության քաղաքամասերի, վարչական, առեւտրական, համալսարանական, մարմնամարզության եւ այլն, ու իր մշակած մեթոդով սկսեց քաղաքի կառուցապատումը՝ յուրաքանչյուր բաղամասի գլխավոր շենքից: Այսպես՝ վարչական քաղաքամասը հանրապետական կառավարական շենքով, արվեստների քաղաքամասը՝ Հյուսիսային պողոտայի առանցքով դրված օպերային թատրոնի (օպերայի) շենքով եւ այլն:

Թամանյանական Երեւանի հատակագիծը, որը արդարեւ կարելի է բնութագրել Բրամանտեական լակոնիկ ոճավորմամբ, դարձավ 20-ականների եւ ավելի ուշ շրջանների առաջադեմ քաղաքաշինության իրողություն Խորհրդային Միության ճարտարապետական եւ ընդհանրապես արվեստագետների միջավայրում: Թամանյանի քաղաքի հատակագծային եւ ոճական սկզբունքները հետագայում գիտակցված, արժեքներ դարձան հայկական ազգային քաղաքաշինության մեջ. ծեւավորվեցին հրապարակներ, այգիներ ու բնակելի շրջաններ՝ Երեւանին պարգեւելով «Վարդագույն քաղաք» բնութագիրը:

Երեւանը նոր գլխավոր հատակագծով կառուցվելու շրջանում, հայաքնակ մի շարք արտասահմանյան խոշոր քաղաքային կենտրոններից, արեւմտյան եւ ռուսական մշակույթների կրողներ հանդիսացող հայ մտավորականության եւ քաղաքային այլ սոցիալական շերտերի հայրենադարձություն սկսվեց: Երեւան եկան, ինչպես հայտնի է, հայ խոշոր գիտնականներ, գրողներ, նկարիչներ ու դերասաններ, բժիշկներ, ճարտարապետներ, ինժեներներ եւ ուրիշ արհեստավորներ, որոնց գործունեությունը ինտեգրվեց Երեւանի իրականության մեջ: Հիմնվե րում:

Այսպիսով, Երեւանի քաղաքային հասունացման այս փառավոր շրջանը, կարծում ենք հանդիսացավ մեր ազգային քաղաքակիրթ լինելիության առաջին եւ անհրաժեշտ պայմանը, նոր պատմության շրջանում: Վերելքի կորը սակայն ընդհատվեց ստալինյան ռեպրեսիաների ժամանակաշրջանի սկզբնավորումով, այնուհետեւ Ա. Թամանյանի քաղաքաշինական ծրագիրը կրեց մի շարք փոփոխություններ: Սակայն երախտապարտ հետնորդներն այնուհանդերձ պահպանեցին հիմնականը եւ ամեն զարգացման փուլում չընդհատեցին մեծ վարպետի հետ «երկխոսությունը» Երեւանի հաջորդ երեք գլխավոր հատակագծերում:

Հետպատերազմյան շրջանը նշանակալից ժամանակահատված էր քաղաքի կառուցապատման եւ տարածական ծեւավորման առումով: Երեւանը բնութագրվում էր քաղաքային մշակույթի բյուրեղացման ցուցանիշներով՝ սոցիալ-տնտեսական, գիտատեխնիկական եւ առանձնապես արվեստի ու կրթության ասպարեզներում: Այս ասպարեզներում բնակչության գործունեությունը, կոնկրետ Երեւանի քաղաքային միջավայրում, ստեղծեց քաղաքաբնակների հատուկ բարձրարժեք մենտալիտետ, որն իր նշանակությամբ չի զիջում մասնագետներ պատրաստելու կարեւորագույն գործին... Միաժամանակ ասենք, որ քաղաքաբնակների այս արժեքավոր սոցիալական շերտը կոմունիստական «կենտրոնի» Մոսկվայի, ոչ ազգանպաստ, ցերեկային քաղաքականության հետեւանքով, սկսեց «հողմահարվել» գյուղ-քաղաք միգրացիոն գործընթացի ուժեղացմամբ: Այս երեւույթը, որպես «սոցիալիզմի զարգացած փուլի» իրողություն «տերության» սահմաններում հյուծեց գյուղը եւ միաժամանակ փոխակերպեց քաղաքային կենտրոնների սոցիալական եւ մշակութային հսկաներուժը բազմահազար գործարանային ավանների եւ հանրահայտ բնակավայրի ծեւով, «յուրացման նոր շրջաններում»: Այս գործընթացը բնականաբար Հայաստանի «կողքով չանցավ»:

Այդ պայմաններում, տնտեսական քաղաքականությունը տարվում էր հանրապետությունների ազգային շահերից անտեսող, համամիութենական աշխատանքի բաժանման համակարգ ստեղծելու ուղղությամբ: Մեր հանրապետությունն էլ այստեղ դիտվում էր որպես «յուրացման ծայրամասային շրջան», որտեղ ամենադյուրինն էր, նոր արտադրական հզորությունների համար ընտրել համեմատաբար զարգացած, գիտատեխնիկական կադրերով, ինժեներական եւ տրանսպորտային են-

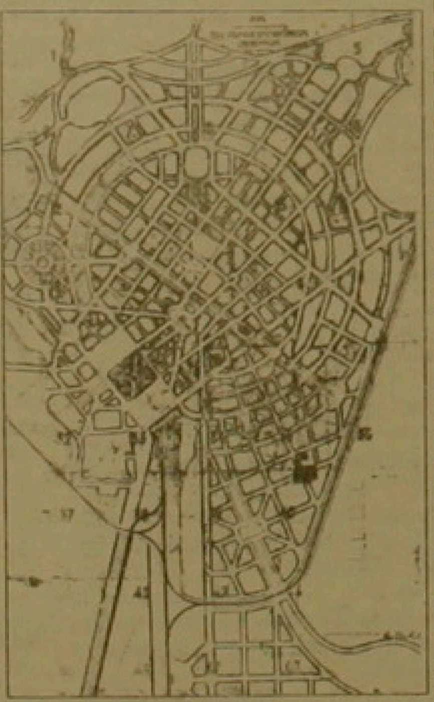

դած ցեմենտի գործարանով եւ ջեր մաէլեկտրակայանով մահացու աղտոտում են Դալար Մարմարիկի ծորի ե գակի բնույթունը: Երեւանին հարող գոտում տեղադրվեց հայկական ատոմակայանը Մեծամոր բանվորական ավանով, մի ավան, որը հանգիստ կարող էր տեղավորվել Արմավիր քաղաքի կազմում, չգրավելով լրացուցիչ տարածք Արարատյան դաշտից... Այնուհետեւ նշված գոտում Չարենցավան քաղաքը (իր քաղաքային ներուժով, եւ կասեի, գործարանամերձ բանավան), այստեղից ոչ հեռու Բյուրեղավանը, Նոր Հաճընը, Գագարինը: Այս շարքում նաեւ Սեւանի ափերին, միջավայրին անհարիր մի շարք գործարան բնակավայրեր:

Կարելի է թվարկել տասնյակ շրջաններ ու գյուղեր, որոնց պարտադրվեց ունենալ արդյունաբերական հիմնարկներ, որոնք այսօր նոր սոցիալ-տնտեսական պայմաններում, ՀՀ կառավարության որոշմամբ պետք է լինեն լուծարվեն (տրամաբանական եւ ճիշտ լուծում): Այդ շրջանի վարչա-կառավարչական խորհրդային քաղաքականության արդյունքում մի կողմից հյուծվեցին գյուղական բնակավայրերը, ստեղծելով բազմահազար միգրանտների հոսանք, գլխավորապես դեպի Երեւան, ծայրահեղ աղքատացնելով գյուղական տնտեսությունն ու պատմականորեն ստեղծված գյուղական միջավայրը, մյուս կողմից, սրա հետեւանքով մեխանիկորեն աճեց Երեւանի

կարեւոր է գոնե հանրապետության զարգացման նոր ծրագրերի համար: Սակայն մի եզրակացություն կարելի է անել եւ այսօր, հենվելով մեր փորձի վրա, որպես հետերկրաշարժային Գյումրի քաղաքի վերականգնման գլխավոր հատակագծի հեղինակներից մեկի: Գյումրիի վերականգնման այսօրվա անբավարար տեմպերը, որոնք հետ են մնում նախագծից մոտ տասը-տասնհինգ անգամ եւ սրա հետ կապված քաղաքի բնակչության խղճուկ կացութաձեւը, հիմք են տալիս ենթադրելու, որ հանրապետության երկրորդ քաղաքը, մինչ երկրաշարժը ունենալով քաղաքային մշակույթի ինքնատիպ եւ զարգացած ներուժ, դուրս է մնում, եթե պայմանական ասենք, հանրապետական քաղաքային մշակութային ներուժի հաշվեկշռից, ստեղծելով քաղաքաբնակների արտահոսք, խաթարված քաղաքային միջավայրով եւ այդ միջավայրում գործունեության ցածր մակարդակով:

Այսպիսով, եթե հաշվի մոտենանք տնտեսական աշխարհագրության տեսակետից, ընդհանրապես, ավելացնելով նաեւ երկրաշարժային աղետի գոտու մյուս քաղաքային բնակավայրերն էլ, ապա պատկերը կուրվագծվի բավականին անբարեհետ: Երեւանը փաստորեն մնում է միակ քաղաքը համեմատաբար զարգացած սոցիալ-տնտեսական ներուժով, մնացած բոլոր հանրապետական քաղաքային ցանցում: Հետեւաբար օրյեկտիվ, միակ «հրապուրիչ» կենտրոնը ներդրողների, նամանավանդ արտասահմանյան ներդրողների համար եւ կանխատեսվող, օ րինաչափ համարվող անգործության աճի հետ կապված, պոտենցիալ միգրանտների հոսքի համար նույնպես Երեւանն է մնում ամենահավանական ծգողության կենտրոնը:

Այս տեսանկյունից, տարիներ շարունակ, շատ շատերին հուզող Երեւանի աճը դադարեցնելու եւ նույնիսկ, այն փոքրացնելու մասին, որն այսօր էլ դարձել է «վերեւից» հանձնարարվող խնդիր, առնվազն մոտակա [illegible] տասնամյակի համար իրակա[illegible] մասին է խոսում այն երկրնե[illegible] րը, որոնք ստեղծեցին ազատակա[illegible] կայական հարաբերությունների վար չակարգեր, ինչպիսին են Հարավային Ամերիկայի մի շարք երկրներ, Թուրքիան եւ այլն:

Հայտնի է, որ այս երկրներում, շուկայական տնտեսության անցման շրջանում, այնպիսի կենտրոնամետ միգրացիոն գործընթաց ծավալվեց, առավել անբարենպաստ զարգացած ծայրամասերից, որ մեծ քաղաքները դարձան գերբնակեցված գանգվածներ: Նման իրավիճակից խույս տալու համար, մեր պայմաններում հարկավոր է

հատուկ քաղաքային միջավայր: Նման միջավայր ստեղծելու քաղաքականությունը, գլխավոր հատակագծում, բնականաբար պիտի ելնի մասնավոր սեփականության եւ շուկայական հարաբերությունների քաղաքատնտեսությունից, որը հիմնովին կվերանայի արմատավորված համայնավարական գաղափարախոսության քաղաքային հարաբերությունները, ստեղծելով զարգացման նոր տնտեսական եւ իրավական հիմքեր:

Նոր գլխավոր հատակագծում, ի թիվս այլ խնդիրների, քաղաքի զարգացումը պետք է տարվի պատմության ինքնությունը բռնած եւ ազգային քաղաքաշինության դպրոց դարձած Թամանյանի «հատակագծից» մինչեւ վերջին տարիների նրա հետնորդների քաղաքաշինական գործունեությամբ ստեղծված քաղաքային միջավայրի օրգանական զուգակցմամբ նոր քաղաքաշինական սկզբունքների եւ ծեւերի հետ: Այսպես՝ Երեւանի համաքաղաքային կենտրոնը միայն, որը փաստորեն իր չափերով, Թամանյանի նախագծում Երեւանն էր 1924-ին: Ներկայիս պահանջներից դուրս գալով, նրա կազմը պետք է ընդլայնվի եւ համալրվի. արտասահմանյան ներկայացուցչությունների հիմնարկներով, դեսպանատներով, գործարարական քաղաքամասով, եկեղեցական կառույցներով եւ այլ հասարակական սպասարկման հիմնարկներով եւ տրանսպորտային հանգույցներով: Կանաչ տարածությունների շինարարությունը զարգացնելու նպատակով, պետք է ստեղծել համաքաղաքային եւ տեղական նշանակության այգիների եւ պուրակների զարգացած համակարգ:

Ըստ տեղական ինքնակառավարման քաղաքամասերի, հատուկ նախագծերով, ցածր եւ միջին հարկայնության երկրաշարժակայուն բնակելի տներով կառուցապատումը քաղաքի միջավայրին կհաղորդի համանախական նոր կերպար ի տարբերություն սովորական անհրապույր միկրոշրջանների:

Ժամանակն է ծեռնամուխ լինել ազգային քաղաքաշինական առաջընթացին, քաղաքային մշակույթի զարգացմանը եւ հույս ունենանք, որ Հայաստանում, թեկուզ ուշացումով, կիրականանա եվրոպական միջնադարի բանաձեւը՝ «քաղաքի օդը ազատում է մարդուն ազատ»:

[illegible]
«Երեւաննախագիծ» ինստիտուտի գլխավոր հատակագծերի բաժնի պետ՝ ճարտարապետ-քաղաքաշինարար

* Քաղաքային մշակույթ. քաղաքաբնակների գործունեության ընդհանրապես, քաղաքի տարածական միջավայրում:

** Այստեղ Թամանյանը նկատի ունի Փարիզը վերափոխելու Օսմանի հայտնի քաղաքաշինական ծրագիրը, որի արդյունքում Փարիզը համաշխարհային մայրաքաղաքի տիպար է հանդիսանում 19-րդ դարի սկզբից:

*** Տես Ալեքսանդր Թամանյան, հոդվածներ, փաստաթղթեր, ժամանակակիցները նրա մասին: Երեւան, 1960:

ԱԶԳ

Միջազգային

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Նոր ուղիների որոնումները գազամուղը տանում են Արևելք

Մոսկվայի և Վաշինգտոնի միջև ծավալված Կենտրոնական Ասիայի և Կովկասի տարածաշրջաններում նավթատար խողովակների վեճը սուր է, արդեն և հետաքրքրական դառնում: Ըստ Անգլիայի փորձառու ներկայացուցիչների տվյալների, ԱՄՆ-ի նախագահը առնվազն երկու անգամ ճնշում է «Թենգիզի» հարցը Բորիս Ելցինի հետ, իսկ փոխնախագահ Ալ Գոր պարոն Չեռնոմիրդինին բազմիցս խնդրել է այդ հարցում վերացնել խոչընդոտները: Բայց բոլոր ջանքերն առայժմ ապարդյուն են մնացել, և պատճառը հավանաբար այն է, որ ամերիկացիները ցանկանում են հարցին տալ զուտ առևտրական բնույթ, իսկ Ռուսաստանի համար այն, բնականաբար, քաղաքական և ռազմավարական բնույթ ունի:

Մասնագետների կարծիքով, Կասպից ծովը կարող է դառնալ նավթի մեծագույն մատակարարը Արևմուտքին, նվազեցնելով նրա կախվածությունը Պարսից ծոցից: Մի կողմից Մոսկվայի կարծր համառությունը իր տարածքով անցնող նավթամուղերի օգտագործման հարցում, և մյուս կողմից նախկին Խորհրդային Միության հանրապետությունների ցանկությունը անկախաբար Արևմուտքի հետ անկախ պայմանագրեր կնքելու և ժամ առաջ վայելելու իրենց արտադրանքի «բարիքները», ստեղծել են այնպիսի մի վիճակ, որ կամա-ակամա ստիպում են շահագրգիռ կողմերին մտածել այլընտրական տարբերակների մասին: Նման նոր մտածողության արդյունք հանդիսացող տարբերակի մասին է գրում ամերիկացի հայտնի լրագրող Արիել Լևինը «Նյու Յորք թայմզ» թերթի սեպտեմբերի 9-ի համարում, նշելով, որ երկրագնդի շրջանագծի մոտ մեկ հինգերորդ մասի երկարությամբ ունեցող նավթամուղի կառուցումը անհնարին ու արտառոց կարող է համարվել, այնուամենայնիվ, հենց այդ քայլին են դիմել այդ բնագավառի երեք հսկաներ: Ամերիկյան «Էքսոն», ճապոնական «Միցուբիսի» և չինական պետական նավթարդյունաբերության ղեկավարները միասնաբար գործակցելով նախաձեռնել են 12 միլիարդ դոլար արժողությամբ և 4900 մղոն երկարությամբ գազամուղ կառուցել Թուրքմենստանից մինչև Խաղաղ օվկիանոս շրջանցելով Ռուսաստանը:

Նախկինում բացառապես Մոսկվայի, իսկ ներկայումս Կենտրոնական Ասիայի հանրապետությունների իշխանության տակ գտնվող Կասպից ծովի նավթային պաշարները աշխարհի բնական հարստությունների երակների թվին են դասվում և աշխարհի ամենաերկար խողովակաշար կառուցելու «Էքսոնի» առաջարկությունը, ըստ հոդվածագրի, ամենախիզախներից մեկն է այն տասնյակ առաջարկություններից, որոնք արվել են վառելանյութը նոր ճանապարհով Եվրոպա, Ասիա և Միացյալ Նահանգներ տեղափոխելու համար: Նոր ուղիների որոնումներն առաջ են եկել իր տարածքով անցնող խողովակաշարերից օգտվելու դիմաց Ռուսաստանի ձևավորած միջնորդումների հետևանքով: Հակառակ արդյունաբերող մասնագետների այն դրդումներին, թե նավթամուղը Չինաստանի տարածքով անցկացնելու տարբերակը չափազանց անգործնական է, ըստ «Նյու Յորք թայմզի» տեղեկատվության, նախկին Խորհրդային Միության հանրապետությունները այնքան են շահագրգռված արագորեն լուծելու այդ հարցը և ձերբազատվելու ռուսական ազդեցությունից, որ լիովին հնարավոր է համարվում հաշվի առնել այն: Նման առաջարկությունների քննարկումները նաև ծառայում են որպես Ռուսաստանին նախազգուշացնելու միջոց, եթե նա շարունակի խոչընդոտներ հարուցել արևմտյան ներդրումները կձգձգվեն:

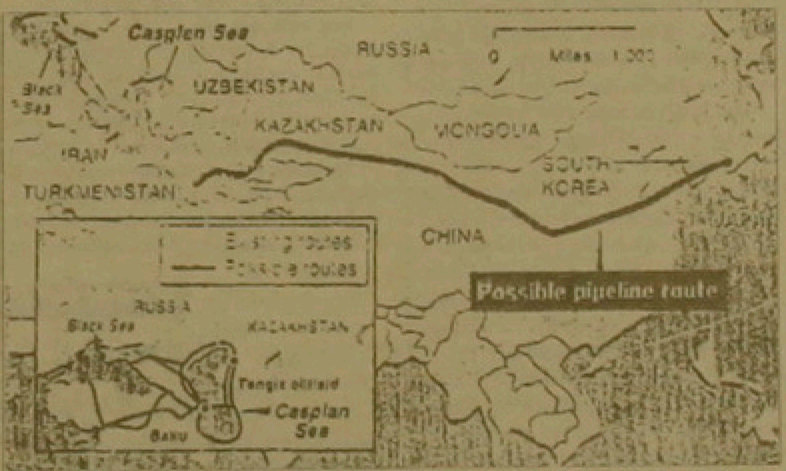

Քննարկվող հարցի գլխավոր մասնակիցներից է Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը, որը մի ժամանակ վարում էր մակովյան Գազպրոմի գործերը և որն, ըստ հաղորդումների, ֆինանսական մեծ շահաբաժին ունի այդ կիսապետականացված ընկերության մեջ: Գազպրոմում նրա նախկին օգնականները (ներառյալ էներգիայի նախարար Յուրի Շաֆրանիկը) այժմ վերահսկում են Ռուսաստանի ամբողջ էներգաարդյունաբերությունը, և մեծ դեր ունեն կառավարական ծրագրերում ռուսական ազդեցության պահպանման գործում:

«Ռուսաստանը ցանկանում է որոշ չափով իր ներկայությունը պահպանել նախկին ԽՍՀՄ-ի հանրապետությունների տնտեսական և ռազմական բնագավառում», ասում է Ջոն Ռոբերտսը, որը Լոնդոնում հաստատված ՄԷԿ-ի խորհրդատուների պատվերով ուսումնասիրում է գազամուղի ծրագիրը:

Մինչև հիմա վառելանյութը արտասահմանյան շուկա դուրս բերելու նպատակով հանրապետությունները և իրենց արևմտյան գործընկերները ընտրել են երկու հիմնական ճանապարհներ արևելյան և արևմտյան: Դեպի Արևմուտք միջերկրական ծով տանող ճանապարհի համար երկու առաջարկ կար: Առաջինը Ղազախստանի 1,2 միլիարդ դոլարի արժողությամբ ծրագիրն էր, համաձայն որի նավթամուղը պետք է անցնի Ռուսաստանով և հանգրվանի Սևծովյան նավահանգիստ Նովոռոսիյսկում, որտեղից էլ լցված վառելանյութը Միջերկրական ծովով դեպի Արևմուտք արտահանվի:

Այս տարբերակն առայժմ չի գործում «Թենգիզ-Շևրոյի» համատեղ ձեռնարկության (որը գլխավոր հաճախորդն է) և կոնսորցիումի (Ռուսաստան, Ղազախստան) միջև ծագած տարաձայնությունների հետևանքով: «Շևրոնը» համաձայն չի ծախսերն ամբողջությամբ իր վրա վերցնել այն դեպքում, երբ մյուս գործընկերը «Օմանը» ընկերությունը համարյա ոչինչ չի ներդնում: Նա ցանկանում է համատեղ ձեռնարկությունից վտարել այդ ընկերությունը, բայց վերջինիս պաշտպանում է Ռուսաստանը: Երկրորդ ծրագիրը նախատեսում էր խողովակաշարը սկսել Ադրբեջանից: Ծրագրի մի տարբերակով այն պետք է Չեչնիայով գնար դեպի Նովոռոսիյսկ: Երկրորդ տարբերակով Թուրքիայի տարածքով դեպի Ջեյհան: Այստեղ խնդիրը պատմական և աշխարհաքաղաքական բնույթ է ստանում հիմնված Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև գոյություն ունեցող ավանդական տարաձայնությունների վրա:

Տասը նավթընկերություններից բաղկացած կոնսորցիումը մինչև հոկտեմբերի 9-ը պետք է որոշի, թե որն է իր համար առավել ձեռնտու տարբերակը: Եթե երկրորդ Թուրքիայի տարածքով անցնող տարբերակը ընդունվի, իրագործման համար շատ բան կախված կլինի Ռուսաստանի հավանությունից: Անցյալ երկուշաբթի օրը, շարունակում է գրել «Նյու Յորք թայմզի» թղթակիցը, Ռուսաստանը փորձեց դուրս մղել Թուրքիային մրցակցության ասպարեզից: Չինական ներկայացրած դրդապատճառների դիմաց Ռուսաստանի պաշտոնական մի ներկայացուցիչ հայտարարեց, որ եթե Ռուսաստանի ճանապարհը ընտրվի հաջորդ 7-8 տարիների ընթացքում 20-70 տոկոսով կնվազի խողովակաշարից օգտվելու ծախսերը:

Ահա ստեղծված այս բարդ իրավիճակից ելնելով «Էքսոնը» օգոստոսի 22-ին հանդես է եկել վերոհիշյալ «դեպի Արևելք շարժվելու» նախաձեռնությամբ: Վառելանյութը Չինաստանի վրայով և ապա հավանաբար Հարավային Կորեայով՝ և Ճապոնիայով հասնելու է Խաղաղ օվկիանոս: Չնայած «Էքսոնի» այս հայտարարությունը անակնկալի բերեց բազմաթիվ մասնագետների և շատերը նույնիսկ տարակուսանք հայտնեցին, այնուամենայնիվ լրագրող Լևինը գտնում է, որ առաջարկությունն այնքան էլ արտառոց չէ, մանավանդ հաշվի առնելով այն, որ Չինաստանի հյուսիսարևմտյան մասում գտնվող Սինցզյան շրջանում 3,7 միլիոն ակր տարածության վրա «Էքսոնն» ինքը նավթի և գազի արտադրությունը բարելավելու հետազոտություններ է անցկացնում:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Միջուկային վահան՝ Գերմանիային

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինի հականատոյական խիստ ելույթը սասանեց Գերմանիայի այն վստահությունը, թե Եվրոպայի խաղաղ ապագայի համար կարելի է չանհանգստանալ: Ֆրանսիայի կառավարությունը յուրովի արձագանքեց հեռավոր Ռուսաստանից հնչած սպառնալիքներին: Փարիզը Գերմանիայի կառավարությանն առաջարկեց «ֆրանսիական միջուկային վահանը տարածել Գերմանիայի վրա»:

Պաշտոնական Բոննը, հանձին արտգործնախարար Քլաուս Քինկելի, անմիջապես համաշխարհային հանրությանը հավաստիացրել, թե Գերմանիան «չի հավակնում միջուկային տերություն դառնալու»: Քինկելը երկրի ռադիոյով հայտարարեց, թե իրենք չեն ուզում որևէ մեկի հետ գործակցել միջուկային սպառազինությունների բնագավառում:

Ֆրանսիայի միջուկային զենքի դերն ընդլայնելու առաջարկությունը թերևս նույն կտրուկ հակազդեցությունն առաջացներ ամբողջ Գերմանիայում, եթե չլինեին Ռուսաստանի Պետդումայի նիստում տեղի ունեցած ծեծկռտուքի խայտառակ դրվագները: Գերմանիայի բոլոր հեռուստաալիքներով դրանց ցուցադրումից հետո որոշ քաղաքական գործիչներ ըստ երևույթին վերանայեցին իրենց դիրքորոշումը և սկսեցին առավել զուսպ արտահայտվել Փարիզի առաջարկության առթիվ:

Բունդեսթագի պաշտպանության հանձնաժողովի նախագահ Քլաուս Ռոզեն հայտարարեց. «Չնայած առաջարկության անսպասելիությանը, մենք չպետք է անմիջապես պատասխանենք»: Իր հեռուստաելույթում նա ասաց. «Ֆրանսիական կողմը որոշակիորեն մեզանից չի ակնկալում անհապաղ պատասխան, բայց արդեն իսկ բավականաչափ հայտարարություններ են արված ՆԱՏՕ-ի եվրոպական հիմքերի ամրապնդման անհրաժեշտության վերաբերյալ»: Ռոզեի խոսքերով, Գերմանիան և Ֆրանսիան սերտորեն գործակցում են պաշտպանության բնագավառում, և այս կապակցությամբ «բնական է, որ միջուկային ահաբեկումը նույնպես որոշակի դեր է խաղում: Ուստի տվյալ խնդիրը կարող է եվրոպական հարց դառնալ»:

Այսպիսով, Եվրոպայում Արևելքի և Արևմուտքի շահերի հետկոմունիստական հավասարակշռությունը բավական անկայուն է: Մոսկվայի մեկ անզգույշ հայտարարությունը բավական եղավ, որպեսզի այն խախտվի կասկածների և անվստահության հետևանքով: Ֆրանսիայի նախագահն իր հեռուստատեսային վերջին հարցազրույցում Մուրուրոա ատոլում վերսկսված փորձարկումները շաղկապեց այն սպառնալիքի հետ, որը Ռուսաստանից կարող է բխել արմատական ուժերի իշխանության գլուխ անցնելու դեպքում:

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ»
13 սեպտեմբեր

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՍԱՍՈՒՆ

Իրաքի քրդերը Թուրքիայից դժգոհ են

Իրաքի քրդերի ազգային կուսակցությունը (ԻՔԱԿ), որը Իրաքի ապագա խորհրդարանում ձայնի իրավունք ստանալու ջանքեր է գործադրում, պատրաստել է մի զեկուցագիր, ուր նշվում է, որ շրջանում Թուրքիան կորցրել է իր ազդեցությունը:

«Գյուրրիյեթը» անդրադառնալով այդ զեկուցագրին, նշում է, որ Սադդամ Հուսեյնի կողմից Մոսուլ քաղաքում Թուրքիայի գլխավոր հյուպատոսարանը փակելուց հետո տեղի քուրդ մեծերը շատ են անհանգստացել: ԻՔԱԿ-ի պատրաստած վկայագրում ներկայացվում են քրդերի ազգայնակության ծնունդները ու տարածքները, ճնշում է առնվում Թուրքիայի քաղաքականությունը:

«Թուրքմենները և Իրաքին առնչվող մոտեցումները» վերնագրով զեկուցագիրը հանձնվել է Ս. Դեմիրելին, Թ. Չիլլերին և քաղաքական կուսակցությունների ղեկավարներին: Զեկուցագրում նշվում է, որ Իրաքի հարցում արաբներին ու թուրքմեններին վանելով և միայն քրդերի հետ բանակցելով՝ Թուրքիան ծակատագրական սխալ է թույլ տալիս: Այն հանգամանքը, որ Թուրքիան թուրքմենների վերաբերյալ դեռևս որևէ լուրջ քաղաքականություն չի մշակել, սխալ ու գավալի իրողություն է:

Այնուհետև նշվում է, որ ԱՄՆ-ի միջնորդությամբ Դուբլինում տեղի ունեցող բարձր մակարդակի հանդիպմանը մասնակցելու համար քրդերը պաշտոնապես դիմել էին ԱՄՆ-ին:

Մինչ այդ ԻՔԱԿ-ի ղեկավար Մուզաֆեր Արսլանը նամակ էր հղել ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերին: Նա նամակ էր ուղարկել նաև արտգործնախարար Է. Ինյոնյուին և խնդրել Թուրքիայի աջակցությունը:

Զեկուցագրում Իրաքի ապագայի վերաբերյալ ուրվագծվում է չորս տարբերակ և համապատասխանաբար ներկայացվում է չորս պահանջ, այդ թվում.

Տարածքային ամբողջականություն: Մեծամասնական խորհրդարանական համակարգ, ուր հարգվում են մարդու և ազգային իրավունքները: Իրաքի խորհրդարանում պետք է տեղ զբաղեցնեն նաև քուրդ պատգամավորները: Այդ բոլոր իրավունքները պետք է ամրագրվեն Սահմանադրությամբ:

Նահանգային համակարգ: Իրաքի ազգային կոնգրեսի գլխավոր խորհրդի 1992 թ. հոկտեմբերին ընդունված որոշմամբ նախատեսվում էր Իրաքում ստեղծել կառավարման նահանգային համակարգ: Դրա իրականացման դեպքում հարկավոր է ստեղծել Թուրքմենական նահանգը:

Դաշնության համակարգ: Այս տարբերակի հնարավորության դեպքում հարկավոր է ստեղծել Թուրքմենական դաշնային շրջան՝ քրդերի և մյուս էթնիկական խմբերի հետ սերտ համագործակցությամբ:

Իրաքը բաժանված է: Այս տարբերակի դեպքում, երբ քրդերն ու քրդերը Իրաքից անկախ իշխանություն ստեղծելու որոշում կայացնեն, ապա պետք է ղեկավարվեն «Մուսուլի վիլայեթի ծրագրով»:

ԿԻՐԱԿՈՐ ԶԱՐՔՅԱՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ֆյոդորովը Ժիրինովսկուն հրավիրեց բռնցքամարտի

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ-ՆՈՎՈՍՏԻ: «Առաջ, Ռուսաստան» շարժման ղեկավար Բորիս Ֆյոդորովը Վլադիմիր Ժիրինովսկուն ուղարկել է բաց նամակ, որով ԼԴԿ ղեկավարին, որը «անսովոր ունակություններ դրսևորեց կին պատգամավորների հետ ծեծկռտուքների ժամանակ», առաջարկում է «նախընտրական միջոցառում՝ ցուցադրական երեքռաունդանոց բռնցքամարտ երեք ռաունդով»: Այդ մասին ՌԻԱ-ին հաղորդեց «Առաջ, Ռուսաստան» շարժման մամլո ծառայությունը: Ֆյոդորովի կարծիքով, մենամարտի ամբողջ հասույթը պետք է տրամադրել «Ռուսաստանի կանայք» շարժմանը: Նա ակնկալում է Ժիրինովսկու պատասխանն ամենամոտ ժամանակներում, ինչպես նաև հնարավորին չափ շուտ, որպեսզի անհապաղ ձեռնամուխ լինի մարզումներին, նշեցին մամլո ծառայությունում: Իսկ Ժիրինովսկին, ինչպես հայտնի է, նախկին ՊԱԿ-ի սպա լինելով, մարզումների կարիք չունի, սակայն նա դեռևս չի պատասխանել Ֆյոդորովի մարտահրավերին:

Երկրաշարժ Ռուսաստանի Կեմերովոյի մարզում

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՍ: Այսօր առավոտյան երկրաշարժ է արձանագրվել ՌԴ Կեմերովոյի մարզի տարածքում: Արտաքնված էներգիայի գործակիցը օջախում կազմել է 6 մագնիտուդա, ըստ Ռիխտերի սանդղակի: Նախնական տվյալներով երկրաշարժի գոտում են հայտնվել ածխահանքերի մեծ թվով ավաններ: Մարզի ուսումնական հաստատություններում դադարեցվել են պարապմունքները: Այլ մանրամասները տակավին ճշտվում են:

digitised by A.R.A.R.@

Այսօր լրանում է Տիրան Չրաքյանի (Ինտրա) ծննդյան 120-ամյակը: Սակայն հոբելյանական ուրախությանը խառնվում է դառնության փոփուրը. ոչ միայն մեր գրական հասարակայնությունը, այլեւ մտավորականության զգալի մասը անհաղորդ է նրա մեծությանը: Թեեւ կա 1981-ին Երեւանում հրատարակված «Երկեր» ժողովածուն, գիտական մի շարք ուսումնասիրություններ, բայց ժամանակի հարուցած արհեստական խոչընդոտները, տասնամյակներ շարունակ, ժողովրդի սիրտը փակ են պահել նրա կենարար Լույսի առաջ:

Չենք կրելը հակառակ ենկատելով ս. Գրքի ոգուն, Ինտրան հրաժարվեց ծառայել թուրքական բանակում, սակայն, ի վերջո, չկարողացավ խուսափել թուրք բարբարոսների հետապնդումներից: Քեմալական շարժումների շրջանում, 1921 թ., Պոլսում ձերբակալվեց «Կիլիկիո մեջ խռովություն սերմանելու» մեղադրանքով, ապա եւ չդիմանալով ոտքով շրջայակաշ ափերի Պարմուդ ռավոր կիլոմետրերի պատճառած տառապանքներին, նույն թվականի հունիսի 6-ին ավանդեց հոգին ընկերների ձեռքերի վրա՝ սեր, միություն եւ հավատ պատգամելով: Եւ

Տիրան Չրաքյան-120

Անհունի եւ լույսի բանաստեղծը

Մինչդեռ ինքը՝ Ինտրան, խոստովանում էր՝ «ամեն բանե ավելի կսենամ... միանգամայն կրնամ ճիշտ դատել եւ պետք ունի սիրվելու»:

Քանդվել են գաղափարախոսական պատնեշները եւ վերջապես հնարավորություն ունենք հայ գրական գեղարվեստական միտքը դիտելու իր բուռն ու բազմակողմանի ամբողջության մեջ, իբրեւ մի աստղազարդ երկինք, որի վրա առանձնակի փայլով շողշողում է նաեւ Տիրան Չրաքյանի՝ Ինտրայի աստղը:

Արաբկիրի Ծագ գյուղացի Գասպար եւ Աննա Չրաքյանների արվեստասեր ընտանիքից էր սերում Ինտրան, բայց ծնվել ու մեծացել էր Պոլսում, սովորել Ռեթեոս Պերպերյանի, ապա նաեւ Գեղարվեստից վարժարաններում, քանզի օժտված էր ոչ միայն բանաստեղծական, այլեւ նկարչական ձիրքով, որը չէր վրիպել 1888 թ. Պոլիս այցելած Հովհաննես Այվազովսկու աչքից: Ապա ճամփորդել է Փարիզ, Շվեյցարիա, Եգիպտոս, իսկ վերադառնալուց հետո շուրջ քսան տարի ուսուցչություն արել Պոլսի եւ գավառի հայկական վարժարաններում: 1899 թ. փետրվարին, չորս տարվա սիրահարությունից հետո, ամուսնացել է Վերժին Պեյազյանի հետ («Ներաշխարհ»-ում նա ներկայանում է Իռենա անունով) եւ մեկ տարի անց ամուսնացել: Սակայն անցյալ դարավերջի ու մեր դարասկզբի հայկական կյանքի ողբերգությունները, համաշխարհային պատերազմի սարսափները անհետանալ չմնացին նուրբ ու զգայուն հոգու տեր բանաստեղծի համար: Ճիշտ է, նա զոհ չգնաց Հայոց ցեղասպանության մղձավանջին, բայց, ըստ էության, կիսեց մեծ Կոմիտասի ողբերգական ճակատագիրը՝ խախտվեց նրա հոգեկան հավասարակշռությունը, նա ուրացավ մինչեւ անգամ... իր գրականությունը, Իռենային, դարձավ Ավետարանի քարոզիչ:

աշխարհից ու մարդկանցից մի խաղաղ անկյուն, «տիեզերքին անսկիզբ ու անվախճան շրջանների մեջ եռագույն խորհուրդ մը» տենչացող բանաստեղծի մարմինը հողին հանձնվեց Տիգրանակերտից ոչ հեռու, Սլիվանի կամրջի աջ կողմում, գետի ափի լքված մի անկյունում՝ հայաշունչ մի գերեզմանի անգամ չարժանանալով:

Բայց, ահա, եկել է «ճիշտ դատելու եւ սիրվելու» ժամանակը: Եւ մենք՝ բոլորս, պարտավոր ենք հնարավոր ամեն ինչ անել Տիրան Չրաքյանի ոգեղենը ոչ միայն փոքրաթիվ մասնագետների, այլեւ ժողովրդի սեփականությունը դարձնելու համար: Մեր բազմադարյա բանաստեղծության ինքնատիպ անհատականություններից է Ինտրան, որի հոգեկան տենչերի ու երազների շառավիղները կորչում են Տիեզերքի անհուն տարածություններում ու մարդկային հոգու խորախորհուրդ անդունդներում: Նրա կենդանության օրոք հրատարակված «Ներաշխարհ» (1906) եւ «Նոճաստան» (1908) երկերը բացում են Անցավորի ու Անանցի, Սահմանավորի ու Անսահմանի, Երկրի ու Երկնքի միջեւ անհունորեն տարուբերվող նուրբ հոգու երեւույթներ, որոնք փայլում են մարդկային հույզերի ու խոհերի բազմերանգությամբ: Հակառակ իրականության գեղանկարչ հակումների, «ընկերային կյանքի» կարծրություններն ու անարդարությունների, «աշխարհայնության նեխած տրամադրությունների» դեմ հոգեկան ընդվզման, որոշակիորեն խորթ չէ Ինտրան, ընդհակառակը, «Ներաշխարհը» ծայրեծայր ներծծված է ճշմարիտ լավատեսությամբ, քանզի համոզված է «ով որ երկինքին կնայի... չի կրնար խոժոռ ըլլալ»:

Ժամանակակիցները խորթին ու բութ էին գտնում բանաստեղծի աշխարհը, մաշկեկնության, հասկանալիության պահանջներ առաջադրում: Բայց նա չէր նահանջում, չէր հանձնվում ճնշումներին, օրախնդիր հարձակումներին, գրականությունը, իբրեւ «գեղարվեստից մեկ վերացյալ խառնուրդ» համարելով կատարելագույնը արվեստներից, համոզվածորեն գտնում էր, որ այն, ինչպես Գեղեցիկը, պետք է լինի հանրօգուտ, հասկանալի եւ բարոյական «եղանակ մը ըլլալով զմարդիկ ազնվացնելու»: Մյուս կողմից, սակայն, կան «մեծապես անհասկանալությունները» ստեղծած «ոչ այնքան ընկերային» գործերը, որոնք խորքում, նույնակի մեջ չեն հակադրվում մյուսներին եւ դարձյալ օգտակար եւ բարոյական են, քանզի ճշմարիտ են: Ավելին՝ մտածողության բարդությունը, ծոմությունն ու հոծությունը, եթե արվեստական, այսինքն՝ շինծու չեն, անհրաժեշտ հիմքն են տաղանդավոր «լավագույն դասող» սերնդի դաստիարակության համար:

Կարող ենք ասել, որ Տիրան Չրաքյանի՝ Ինտրայի համընդհանուր մեր ճանաչումը նոր է սկսվում: Խոստովանենք, որ դյուրին չի լինելու ընդունել բանաստեղծի սիրտը տանող ճանապարհը: Բայց այդ հարցում եւս մեզ օգնության է հասնում ինքը՝ անփոխարինելի Ինտրան՝ իր իսկ ստեղծագործության վերաբերյալ արտահայտած խոր ու դիպուկ բնորոշումներով. «Ներաշխարհին համար կրնա ըսվիլ, գրել է նա, թե լեռնագագաթ մ՚է դժնդակ սեղմություններով, բայց նաեւ խաղաղավետ հովիտներով, հստակագիծ պայծառ ռուտանց հեռուներով, բայց միանգամայն միգամած սարերով ու խավարչին խորքերով ալ: Բաց ազգի լեռնաստեղծներունն է անիկա...»:

ՊԵՏՐՈՍ ԴԵՄԻՐՃՅԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՐՀԱՎԻՐՔՆԵՐԸ

Մասնագետը հայտնաբերել է արվեստի եզակի հավաքածու

Մշակույթի եւ կրթության բնագավառի եվրոպական խորհրդարանական մի հանձնախումբ երկար որոնումներից հետո վերջապես կարողացել է հայտնաբերել պատերազմի հետեւանքով Վուկովար քաղաքից անհետ կորած խորվաթական արվեստի արժեքավոր մի հավաքածու, հաղորդում է Ֆրանսպրես գործակալությունը «Իրան նյուզ» թերթում: Այն պահպանվել է Սերբիայում գտնվող մի բանգարանում: Այստեղ կոչված «Բաուերը եւ գեղարվեստը» հավաքածուն, որն արվեստի գործեր հավաքող մի հարուստ խորվաթացի է նվիրել քաղաքին եւ դրանով իսկ անունը հավերժացրել, ներառում է 19-20-րդ դարերի խորվաթ արվեստագետների գործերն ու արվեստի այլ գանձեր: Այն 1991-ի դեկտեմբերին քաղաքի 80 օր տեւած կասատի ռմբակոծություններից հետո անհետացել էր: Խորվաթները պատերազմից առաջ փորձել էին գանձերը թաքցնել Վուկովարի՝ 19-րդ դարում կառուցված Ֆրանցիսկյան եղբայրությանը պատկանող մենաստանում, բայց բռնամին հայտնաբերելով այն, տեղափոխել էր հարեւան Սերբիայի՝ Նովի Սադ քաղաքը:

Հանձնախմբի խորհրդատու ու մասնագետ Հանս Քրիստոֆ ֆոն Իմհոֆը «փաստական ուսումնասիրություններ» անցկացնելու նպատակով Սերբիա այցելելով՝ հայտնաբերել է հավաքածուն եւ Ֆրանսպրես գործակալության թղթակցին հաղորդել, որ «Հարյուրավոր հնաբանական գտածոներ են պահպանվել 750 արկղերում, սակայն քաղաքի մշակութային եւ քաղաքական պատմության վերաբերյալ շատ նյութեր կորել են»: Ֆրանցիսկյան մենաստանն այսօր կիսավեր վիճակում է: Կրոնական բազմաթիվ իրեր հափշտակվել են: Նովի Սադում պարոն ֆոն Իմհոֆին ցույց են տվել մոտ 2000 ցուցանմուշ, որը մոտավորապես համապատասխանում է անցյալ տարվա վերջերին խորվաթների՝ նրան հաղորդած թվին: «Բայց պակասող իրերի ճշգրիտ թիվն իմանալու համար մեզ երեւի երկու տարի է պետք», ասել է նա:

Չնայած Բաուերի այս հավաքածուն շատ հարուստ է եւ նրա հայտնաբերումը մեծ նշանակություն ունի, սակայն, ըստ լրատվության, արվեստի հազարավոր այլ գանձեր կորուսյան են մատնվել քաղաքի՝ ինչպես կաթոլիկ եւ ուղղափառ եկեղեցիներից, այնպես էլ առանձին քաղաքացիների բնակարաններից: Խորվաթ մասնագետների կարծիքով, պակասող իրերի քանակը հասնում է հինգ հազարի, մինչ սերբերն, իրենց հերթին, պնդում են, որ մոտ արվեստի սաստ հազար գործ է պակասում: Սերբիայի մայրաքաղաք Բելգրադում գտնվող Ազգային բանգարանի խնամատար Նիկոլա Կուսովացը, որի հսկողությանն էր հանձնվել արվեստի գործերի պահպանումը պատերազմական գոտիներում, ասում է. «Իհարկե, արվեստի շատ գործեր են հայտնվել սեւ շուկայում: Ատելությունն ու ավերածությունը չափազանց մեծ էր: Իսկական քաոս էր, եւ ինձ համար դժվար էր օգնականներ գտնել: Ոչ ոք չէր ցանկանում արվեստով զբաղվել այն ժամանակ, երբ մարդիկ էին զոհվում»:

Հ. Օ.

ՄՈՍԿՈՎՅԱՆ ՕՐԱԳԻՐ

«Հայ մշակույթի օրերի» բացումն՝ այսօր

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք «Ազգի» նախորդ համարներում, Մոսկվայում անցկացվող «Հայ մշակույթի օրեր» միջոցառման շրջանակներում այսօր՝ սեպտեմբերի 15-ին, տեղի կունենան առաջին երկու ձեռնարկները. ժամը 16-ին, Տրետյակովյան պատկերասրահում կբացվի Մարտիրոս Սարյանի վաղ շրջանի «Հեքիաթներ եւ երազներ» ցուցահանդեսը: Բացման խոսքով հանդես կգա Հայաստանի ազգային պատկերասրահի, Երեւանի Սարյան տուն-թանգարանի տնօրեն, արվեստաբան Շահեն Խաչատրյանը: Իսկ ժամը 19-ին, Մեծ թատրոնի բեմում Հայաստանի ազգային օպերայի թատրոնը կներկայացնի Դոնիցետտիի «Պոլիեվկտոս» օպերան (բեմադրությունը՝ Տիգրան Լեւոնյանի, նկարիչ՝ Եվգենի Սոֆրոնով): Հիշեցնենք, որ 1993-ին բեմադրված այս օպերան նվիրված է Հայաստանում քրիստոնեության՝ որպես պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակին, ինչն առիթ է եւ վերնագիր Մոսկվայում անցկացվող մշակույթի օրերին:

Կիպրացի երաժշտասերները զմայլված են Հայաստանի սիմֆոնիկի համերգով

ՆԻԿՈՍԻԱ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՋՈՐՋ ՏԵՐ ԲԱՐԹՈՂ: Տաս րոպեից ավելի հոտնկայս ծափահարությամբ, 4 բիսերով եւ Կիպրոսի կրթության եւ մշակույթի նախարարուհու կողմից մաեստրոյի ստացած համբույրով է, որ Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը վարձատրվեց Կիպրոսում տված իր առաջին համերգի առթիվ, որը կայացավ երեքշաբթի երեկոյան Նիկոսիայի Կույրերի դպրոցի ամֆիթատրոնում:

Համերգի ծրագրում էին Ա. Խաչատրյանի, Եզնավորյանի եւ Մահլերի ստեղծագործությունները: Համերգի վերջում, Կիպրոսի կրթության եւ մշակույթի նախարարուհի Կլեր Անջելիդեսը վեր կացավ եւ ջերմորեն շնորհավորեց մաեստրո Եզնավորյանին՝ համբուրելով նրան զույգ այտերից, ինչը հազվագյուտ դեպք էր նման կնոջ համար: Մաեստրոն նրան մատուցեց այն երեք ծաղկեփնջերը, որոնք Կիպրոսի կառավարության, մշակույթի նախարարության համապատասխան բաժնի եւ հայ համայնքի անունից մատուցվել էին իրեն:

Կիպրոսում ծրագրված 3 համերգներից առաջինը երեքշաբթի օրը տրվեց Լառնակայում, իսկ 3-րդը տեղի կունենա չորեքշաբթի Կուրիումի ծովափին, Ք.ա. 1200 թ-ին կառուցված հին հունական ամֆիթատրոնում:

Լառնակայի համերգը նվիրված էր Կիպրոսի խորհրդարանում հայ համայնքի ներկայացուցիչ՝ հանգուցյալ Արամ Գալայճյանի հիշատակին: Համերգից առաջ ներկաները 1 րոպե լռությամբ հարգել էին նրա հիշատակը: Մինչ այդ, կիպրահայ համայնքը որոշել էր Հայաստանի սիմֆոնիկ նվագախմբի պատվին ընդունելություն տալ, սակայն Արամ Գալայճյանի մահվան պատճառով այն չէր կայացել:

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐԻՑ ԱՆԴԻՆ

Փորձում են կռվեցնել Եֆրեմովին եւ Տաբակովին

Մոսկվայի Չեխովի անվան պետական ակադեմիական թատրոնում (ՄԳԱԹ) բացվեց նոր թատերաշրջան: 25 տարի է, ինչ ՄԳԱԹ-ի գեղարվեստական ղեկավարն է Օլեգ Եֆրեմովը: Վերջին տարիներին թատերաշրջաններն սկսվում են Եֆրեմովի հնարավոր պաշտոնանկության վերաբերող ասեկոսեներով: Այս անգամ նույնիսկ նշում են պաշտոնի կոնկրետ «հավակնորդի» անունը. դա Եֆրեմովի բազմամյա գործընկեր, «Սովրեմեննիկ» թատրոնի ղեկավար, ՄԳԱԹ-ի թատրոն-ստուդիայի ռեկտոր Օլեգ Տաբակովն է:

Հարկ է նշել, որ ՄԳԱԹ-ի գեղարվեստական ղեկավարը նշանակվում է ՌԴ մշակույթի նախարարությունում, որն այս տարի 25-րդ անգամ նորացրեց պայմանագիրը Օլեգ Եֆրեմովի հետ: Թատրոնների գործերի վարչության պետի տեղակալ Զուեւը «Իզվեստիա» թերթի թղթակցին հայտնեց, որ ՄԳԱԹ-ի աշխատակիցները երբեւէ նախարարությանը չեն դիմել իրենց ղեկավարին փոխելու առաջարկությամբ: Ինչ վերաբերում է Օլեգ Տաբակովին, նա նախարարություն է մտնում բացառապես «Սովրեմեննիկի» հոգսերով: Այդ դեպքում ովքեր են տարածում թատերական Մոսկվան ալեկոծող այդ ասեկոսեները: ՄԳԱԹ-ի առաջատար դերասաններից մեկի՝ Անդրեյ Մյագկովի կարծիքով, թատերախմբում գոյություն ունի քողարկված ընդդիմություն: Ասեկոսեները տարածում են ոչ թե անձամբ Տաբակովի կողմնակիցները, այլ պարզապես Եֆրեմովին ընդդիմացող դերասանները:

Ճշմարտությունն այն է, որ Օլեգ Եֆրեմովից ձերբազատվելու լուրջ պատճառներ չկան: Ստեղծագործական առումով ՄԳԱԹ-ը կենդանի օրգանիզմ է, ի տարբերություն մոսկովյան շատ ուրիշ թատրոնների: Նոր թատերաշրջանում սպասվում է 9 պրեմիերա, որոնցից առաջինն արդեն կայացել է: Մյուս կողմից, արդեն մի քանի ամիս է, ինչ թատերախումբն աշխատավարձ չի ստացել: Բայց այսօր ոչ մի թատրոն զերծ չի մնում ֆինանսական դժվարություններից: ՄԳԱԹ-ը ստիպված բացել է խանութ եւ ռեստորան, սակայն դրանց եկամուտն այնքան էլ մեծ չէ:

ՄԳԱԹ-ի ավագագույն անձ Սոֆյա Պիլյավսկայան համոզված է, որ այսօր գեղարվեստական ղեկավար Օլեգ Եֆրեմովին պետք են հուսալի օգնականներ: Թատրոնի համար ուժգին հարված դարձավ առաջատար շատ դերասանների կորուստը, մասնավորապես Ինոկենտի Սմոկտունովսկու մահը: Օլեգ Եֆրեմովը չի թաքցնում, որ իրեն մտահոգում է այսօրվա թատերախմբի՝ հատկապես դրա երիտասարդ անդամների մտավոր մակարդակը: Հենց այդ պատճառով նա որոշել է կրկին դասընթաց բացել դպրոց-ստուդիայում եւ անձամբ զբաղվել ՄԳԱԹ-ի նոր հերթափոխի դաստիարակությամբ:

Օլեգ Եֆրեմովը եւ Օլեգ Տաբակովը յուրօրինակ ճակատագրեր ունեն գեղարվեստական թատրոնում եւ արդեն իսկ տեղ են զբաղեցրել ռուսական բեմարվեստի պատմության մեջ: Մեծ արվեստագետների նշանակությունն անհնար է նսեմացնել, բայց երեւի հնարավոր է նրանց կռվեցնել: Այսօր հենց դրանով են զբաղված ՄԳԱԹ-ի «բարեկամները»:

Գ. Ք.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Գթություն» հայկական բարեգործական միության Անանիա Շիրակացու անվան ֆիզմաթ երեկոյան դպրոցը հայտարարում է ընդունելություն կենսաբանության (մաթեմատիկայի կիրառությունը կենսաբանության մեջ) բաժնում հանրակրթական միջնակարգ դպրոցի 7-րդ, 8-րդ, 9-րդ դասարանների աշակերտների համար:

Ընդունելությունը կատարվում է հարցազրույցով (կենսաբանություն, քիմիա եւ մաթեմատիկա առարկաներից):

Լրացուցիչ ընդունելություն է կազմակերպվում նաեւ ֆիզիկա, մաթեմատիկա, ինֆորմատիկա 4-րդ, 5-րդ եւ 6-րդ դասարանների աշակերտների համար:

Դիմումները ընդունվում են մինչեւ ս. թ. սեպտեմբերի 20-ը Երեւանի պետական համալսարանի մաթեմատիկայի ֆակուլտետի 2-րդ հարկի 24 սենյակում:

Հասցեն՝ 375049, Երեւան, Ալեք Մանուկյան փող. 1, հեռ. 597928

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Մարզական**

ԳԱՎԱԹԱԿԻՐՆԵՐԻ ԳԱՎԱԹ

Ախ, այդ վերջին րոպեները

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

«Դինամո» (Մոսկվա)-«Արարատ» 3-1 (1-0)

Մոսկվա, 14 սեպտեմբեր, Գավաթակիրների գավաթ, 1/16 եզրափակիչ:

«Արարատ» - Արմեն Պետրոսյան, Արմեն Շահգելդյան, Տիգրան Գսպեյան, Արամայիս Տոնոյան, Լեւոն Ստեփանյան, Էրիկ Հայրապետյան, Հակոբ Սկրյան, Հակոբ Տեր-Պետրոսյան (Ռաֆայել Նազարյան, 85), Համլետ Մխիթարյան (Հայկ Հարությունյան, 46), Արթուր Քոչարյան, Արամ Ոսկանյան:

«Դինամո» - Անդրեյ Սմետանին, Էրիկ Յախիմովիչ, Սերգեյ Շուլգին, Սերգեյ Կոլոտովկին, Վալերի Սաքիտով (Յուրի Տիշկով, 81), Անդրեյ Կոբելեւ (Ալեքսանդր Գրիշին, 57), Սերգեյ Նեկրասով, Դմիտրի Չերիշեւ (Վիտալի Սաֆրոնով, 63), Օլեգ Սամատով, Յուրի Կուզնեցով, Օլեգ Տերյոխին:

Գնդակները խփեցին Օլեգ Տերյոխինը (45, 90), Լեւոն Ստեփանյանը (71), Վիտալի Սաֆրոնովը (73):

Զգուշացվեցին Քոչարյանը, Տոնոյանը, Կոլոտովկինը, Տերյոխինը:

Դինամոյականներն սաս ակտիվ սկսեցին խաղը: Սակայն ստեղծի համար անսովոր արարատցիները աստիճանաբար սիրեցին նախաձեռնությունը: 8-րդ րոպեին Գսպեյանը հեռու տարածությունից հարվածով առաջինն անհանգստացրեց Սմետանինին: 15-րդ րոպեին վերջինս մեծ դժվարությամբ 2-րդ անգամ հետ մղեց արարատցիների հեռվից կատարած հարվածը: 23-րդ րոպեին Քոչարյանը կրակի տակ առավ «Դինամոյի» դարպասը: Այդպես երկար չէր կարող շարունակվել: Դինամոյականները ուշքի եկան եւ 25-րդ րոպեին Դմիտրի Չերիշեւն առաջին հարվածը կատարեց դեպի «Արարատի» դարպասը: Տրավորիչ էր 43-րդ րոպեին արարատցիների ձեռնարկած բազմախայլ եւ արագ գրոհը: Թվում էր, 1-ին կեսը կավարտվի ոչ-ոքի 0-0, սակայն ձախ կողմից դինամոյականները գնդակն ուղարկեցին տուգանային հրապարակ եւ հսկողությունից դուրս մնացած Օլեգ Տերյոխինն անարգել գրավեց «Արարատի» դարպասը: Դա սառը ցնցուղի էր նման, եւ լավ է, որ թիմերն անմիջապես գնացին ընդմիջման ու «Արարատը» կասարվածից ուշքի գալու հնարավորություն ստացավ:

52-րդ րոպեին դինամոյականներն անչափ վտանգավոր գրոհ ձեռնարկեցին: Տերյոխինը գլխի հարվածով գնդակը դարպասապահ Արմեն Պետրոսյանի գլխավերեւով ուղարկեց անպաշտպան դարպասը: Վերջին պահին նրա ճանապարհը փակեց Գսպեյանը: Արարատցիներն էլ պարտքի տակ չմնացին եւ իրենց հերթին մի քանի լավ հակագրոհներ ձեռնարկեցին: 71-րդ րոպեին մեր ֆուտբոլիստներն աջ եզրային հարձակվողի գոտում տուգանային հարվածի իրավունք ստացան: Լեւոն Ստեփանյանը հեռվից կրակոցով գնդակն ուղարկեց «Դինամոյի» դարպասը: Սմետանինին անհաջող խաղաց եւ հաշիվը հավասարվեց: Թվում էր, դրանից հետո արարատցիներն ավելի վստահ եւ ուժեղ կխաղան պաշտպանությունում: Սակայն, ընդամենը 2 րոպե անց փոխարինման դուրս եկած 2 դինամոյականների համագործակցության շնորհիվ գնդակը կրկին հայտնվեց «Արարատի» դարպասում: Ալեքսանդր Գրիշինի փոխանցումով աչքի ընկավ Վիտալի Սաֆրոնովը: Ինչ խոսք, պատասխան խաղից առաջ 2-1 հաշիվը դինամոյականների համար քիչ էր թվում եւ վերջին 5 րոպեների ընթացքում նրանք պաշարման մեջ առան «Արարատի» դարպասը: Ցավոք, այդ րոպեներին արարատցիները խուճապի մատնվեցին եւ չկարողացան գործել սառնասրտորեն: Դինամոյականների գրոհների ալիքը հաջորդում էր իրար: Արարատցիներից ոչ ոք այդ պատասխանատու պահին չէր համարձակվում խաղն իր վրա վերցնել եւ կտրուկ հակագրոհներ կազմակերպելով, սառեցնել մրցակցի գրոհային թափը: Արդյունքը եղավ այն, որ 2-րդ կեսի վերջին րոպեին նույն Տերյոխինի գնդակը հայտնվեց «Արարատի» դարպասում: «Դինամոն» հաղթեց 3-1 հաշվով եւ Երեւանում կայանալիք խաղից առաջ բարդացրեց «Արարատի» խնդիրը: Սակայն, թվում է, ամեն ինչ կորած չէ: Խաղը ցույց տվեց, որ արարատցիները կարող են հաջող խաղալ «Դինամոյի» հետ, որը լավ թիմի տպավորություն չթողեց: Դինամոյականները խաղում էին միօրինակ: Նրանք վերեւից կատարված երկար փոխանցումների շնորհիվ ձգտում էին օգտագործել իրենց բարձր հասակն ու աչքեփիկ սկյալները: Մոսկվայում դա ստացվեց: Բացի այդ, դինամոյականները անհատական մենամարտերում հաճախ էին դիմում կոպիտ հնարքների: Հույս ունենանք, որ Երեւանում պատկերը լրիվ այլ կլինի եւ Կասոլիգնի ԳԿՄ-ի հետ նախորդ փայլուն ծնոտ բերած փորձը կօգնի արարատցիներին հաղթահարել նաեւ Մոսկվայի «Դինամոյին»:

ՍՓՅՈՒՌՔ

Հայաստանցի 5 ֆուտբոլիստներ Լիբանանի հավաքականում

ՀԱԳՈՐ ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ
Բեյրութ

Մի քանի օր է մնացել, երբ կրկին Լիբանանի ֆուտբոլային մարզադաշտերը կլցվեն մարզական բուռն պայքարի եւ կոմնական անավոր մրցակցության աստղերով: Քաղաքականացված ֆուտբոլը եւ մյուս մարզաձեւերը Լիբանանում բնական երեւույթ են դարձել: Առայժմ բոլոր ակումբները զբաղված են նախապատրաստական վերջին հավաքներով ու միջազգային բարեկամական խաղերով: Նրանց թվում են նաեւ Բեյրութի երկու հայկական թիմերը ՀՄՄ-ն եւ ՀՄԸՄ-ն: Երկու թիմերն էլ իրենց մեծ ներդրումն ունեն Լիբանանի ազգային հավաքականում: Վերջերս Լիբանանի գլխավոր թիմի մարզիչ է նշանակվել ռեկլաժի նախկին անվանի ֆուտբոլիստ Տերի Յորարին: Բրիտանացի մարզիչը բարեկամական հանդիպումներ կազմակերպեց Հորդանանի հավաքականի հետ: Լիբանանի հավաքականի 3-1 եւ 4-2 հաշիվներով փառավոր հաղթանակներում իրենց մեծ ներդրումներն ունեցան նախկին հայաստանցի, այժմ Լիբանանի քաղաքացիներ Վարդան Ղազարյանը (ՀՄԸՄ), Բաբկեն Մելիքյանը, Արմեն Իգիթբաշյանը, Գեւորգ Կարապետյանը, Գուրգեն Ենգիբարյանը (բոլորն էլ ՀՄՄ) եւ լիբանանահայ Դրո Քեհեյանը (ՀՄԸՄ): Հայրենի ֆուտբոլով վերածնված լիբանանահայ ֆուտբոլը կարեւոր ազդակներից է հայապահպանման պայքարի գործում: Այդտեղի հայրենասիրական նկատառումներով է, որ լիբանանահայ գլխավոր օրաթերթերը «Զարթոնքը», «Ազդակը», «Արարատը» շաբաթական մարզական հավելվածներ են լույս ընծայում, որ լայն տեղ է հատկացվում ֆուտբոլին: Լիբանանահայերը երկրի մյուս բնակիչների հետ միասին ծանոթացել են քաղաքական դաշտից, աղյուսահեղությունների, իրենց հոգեկան հանգիստը գտնելով ֆուտբոլում եւ մարզական մյուս խաղերում: Սակայն, մի քանի ամիս է արդեն, ինչ Լիբանանում կայանալիք նախագահական ու խորհրդարանական ընտրությունների մոտեցման հետ փոխվել են արվում մարզական կյանքը ներխաժել քաղաքական կեղտոտ խաղերի մեջ: Անդրադառնալով հայկական ակումբների 1995-96 թթ. մրցաշրջանի հիմնական նպատակներին, պետք է նշել, որ ՀՄՄ-ն գտնվում է հիանալի մարզավիճակում, մինչդեռ կրկին չեն հանդարտվել ՀՄԸՄ-ում նշանավոր խաղացող մարզիչ Խորեն Հովհաննիսյանի հեռանալուց հետո: Սակայն, բոլոր կողմերի արդյոք, որ հայկական թիմերից մեկը կդառնա Լիբանանի չեմպիոնի կամ գավաթակրի կոչմանը: Անցյալ մրցաշրջանում առաջատարի դերում հանդես եկած ՀՄԸՄ-ն եւ առաջատարների խմբում եղած ու գավաթին հավակնած ՀՄՄ-ն դուրս մնացին մրցանակային տեղերի համար պայքարից եւ գավաթի խաղարկությունից: Գլխավոր մրցավարները լիբանանցի եւ սիրիացի մրցավարներ Նեքիլ Այադի ու Նիզար Ռասսեի կողմնակալ որոշումներն էին: Զարմանալի չէ, որ Բեկկայի ֆուտբոլի միջազգային մրցաշարի եզրափակիչը Լիբանանի չեմպիոն ու գավաթակիր «Անսարի» ու Սիրիայի «Քարամեի» թիմի միջեւ վերածվեց ճակատամարտի, որտեղ կողմերն անցան բռնցքամարտի: Իսկ մրցավար Նեքիլ Այադը բռնի «ցնցող» բռնունեց սիրիացի խաղացողներից: Թեեւ հանդիպումը վերջ գտավ «Անսարի» հաղթանակով, սակայն 2 թիմերի համակիրները հարյուրավոր աթոռներ ջարդեցին իրար գլխի:

Ձախից Բաբկեն Մելիքյանը, երրորդը Գուրգեն Ենգիբարյանը Լիբանան-Հորդանան խաղում

Ավելի սարսափելի էր «Թադամոն-Սուրի» դարպասապահ Տախլալայի պահվածքը «Քարամեի» հետ ընկերական խաղի ժամանակ: Սիրիացի խաղացողի հետ օդում բախվելուց հետո Տախլալայի գլուխն ուժգին կպավ դարպասաձողին: Առաջին բուժօգնությունը ոչինչ չտվեց, դարպասապահը մահացավ հիվանդանոցում: Լիբանանյան ֆուտբոլը ցնցվեց այս անակնկալ դեպքից: Հայկական ակումբներն այցելեցին ֆուտբոլիստի ընտանիքին, իսկ ՀՄՄ-ն բարեկամական մի հանդիպում կազմակերպեց «Թադամոն-Սուրի» հետ, որի հասույթը տրվեց մահացած դարպասապահի ընտանիքին: Այդ ՀՄՄ-ի վարչության ղեկավար Հովհաննես Մելիքսեթյանը ծանրակշռով դրեց նաեւ սակ մարզիկի շիրիմին:

Ահա այսպիսի պայմաններում են նախապատրաստվում Լիբանանի ֆուտբոլային ակումբները երկրի առաջնության եւ գավաթի խաղարկության հանդիպումներին: Հույս փայփայենք, որ միկողմանի դրդարների հատկացումները թիմերին, կարողանան բազմահազար ֆուտբոլասերների սրտաուլիքները:

ՉԵՄՊԻՈՆՆԵՐԻ ԼԻԳԱ

«Սպարտակը» հավատարիմ է մնացել իր ոճին

Սկսվեց եվրոպական ակումբային ամենահեղինակավոր մրցաշարը՝ Չեմպիոնների լիգայի խաղարկությունը: Ինչպես հայտնի է, 16 թիմերը բաժանվել են 4 խմբի: Երկու-շրջանից շրջանաձեւ մրցակարգով խմբային մրցաշարերի երկուական լավագույնները դուրս կգան քառորդ եզրափակիչ: Առաջին տուրի հանդիպումները ցույց տվեցին, որ այս անգամ ընդգծված առաջատար չկա եւ պայքարը ծայր աստիճան անզիջում է լինելու: Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարը փաստորեն դարձել է աշխարհի ֆուտբոլային ամենահարուստ մրցաշարը: Ահա թե ինչու ամեն մի գնդակի ու միավորի համար պայքարը «անողոք» է:

A խմբում ընդգրկված Ֆրանսիայի չեմպիոն «Նանտը» «Պորտոյի» հետ խաղում (0-0) չկարողացավ դաշտ դուրս բերել իր մարտական կազմը: Խաղից առաջ 5 ֆուտբոլիստներ բուժավորվել էին: Այնուամենայնիվ, դաշտի տերերն առավելություն ունեին, սակայն չկարողացան հասնել հաղթանակի: Նույն խմբում ընդգրկված Կիեւի «Դինամոն» նույնպես շոշափելի առավելություն ուներ Հունաստանի «Պանաթինաիկոս» թիմի նկատմամբ: Կիեւում տեղի ունեցած հանդիպումը հիշեցնում էր ֆուտբոլային բարի ժամանակները: Խաղին ներկա էր 100 հազար հանդիսական: Վիտալի Կոսովսկիի վճռական հարվածը 1-0 հաշվով հաղթանակ բերեց կիեւցիներին: Երեւանի պես թիմն աստիճանաբար մարտական կեցվածք է ընդունում:

B խմբում ուշադրության կենտրոնում էր Անգլիայի եւ Ռուսաստանի չեմպիոնների՝ «Բլեքբուռն Ռովերսի» եւ Մոսկվայի «Սպարտակի» հանդիպումը: Սպարտակցիներն իրենց շարքերն ուժեղացրել են շնորհիվ լեգեոներների: Նախկին ԽՍՀՄ հանրահայտ ֆուտբոլիստներ Չերչեսովը, Յուրանը եւ Շմարովը եվրոպական ակումբներում մի քանի տարի հանդես գալուց հետո վերադարձել են «Սպարտակ»: Հենց Յուրանն էլ դարձավ խաղի հերոս, որը 1-0 հաշվով հաղթանակ բերեց «Սպարտակին»: Զարմանալին այն է, որ տարիներ շարունակ ֆուտբոլային սերունդների փոխվելու հետ «Սպարտակի» կոմբինացիոն խաղաոճը չի փոխվում:

B խմբի մյուս երկու թիմերի՝ «Լեգիայի» եւ «Ռոսենբորգի» Վարշավայում տեղի ունեցած մրցավեճում լնայած առաջինը հաջողության հասան հյուրերը՝ նորվեգացի ֆուտբոլիստները (Յակոբսեն, 11 ր), սակայն լեհ ֆուտբոլիստները հանգիստ հաղթանակ տարան 3-1 հաշվով: 2 գոլի հեղինակ դարձավ Լեշեկ Պիշան:

C խումբը հավանաբար ամենաուժեղ կազմն ունի: Այստեղ ուշադրության կենտրոնում էր «Բորուսիայի» եւ «Յուվենտուսի» հանդիպումը: Առաջին իսկ րոպեին Գերմանիայի հավաքականի խաղացող Անդրեաս Մյոլլերը գրավեց իտալացիների դարպասը: Սակայն դա չընկճեց փորձառու թիմի խաղացողներին: 12-րդ րոպեին Միկելե Պադովանոն հավասարեցրեց հաշիվը: 37-րդ րոպեին Ալեսանդրո Դել Պիերոն, որն Իտալիայի հավաքականում փոխարինել է Ռոբերտո Բաջջոյին, առաջ մղեց «Յուվենտուսին»: Հանդիպման վերջակետ դրեց իտալական թիմի ավագ Անտոնիո Կոնտեն: «Յուվենտուսը» հաղթեց 3-1 հաշվով: Ավելորդ չէ նշել, որ «Յուվենտուսի» կազմում բացակայում էին առաջատար խաղացողներից Վիալլին եւ Ռավելլին:

Շոտլանդիայի «Գլազգո Ռեյնջերսը» համալրվել է այնպիսի անվանի ֆուտբոլիստներով, ինչպիսիք են Պոլ Գասկոյնը (Անգլիա) եւ աշխարհի վերջին առաջնության գլխավոր ռմբարկու Օլեգ Սալենկոն (Ռուսաստան): Այս թիմում հանդես է գալիս նաեւ Դանիայի հավաքականի խաղացող, Եվրոպայի չեմպիոն Բրայան Լաուդրուպը, որը ճանաչվել է անցյալ մրցաշրջանի Շոտլանդիայի լավագույն ֆուտբոլիստ: Այնուամենայնիվ «Ստյաուան» Բուխարեստում 1-0 հաշվով հաղթեց «Ռեյնջերսին»: Դանիել Պրոդանը հանդիպման վերջին րոպեին հեռու տարածությունից բացառիկ գոլի հեղինակ դարձավ:

D խմբում ընդգրկված է Չեմպիոնների լիգայի ներկայիս գավաթակիրը՝ «Այաքսը», որը սեփական հարկի տակ 1-0 հաշվով հաղթեց չեմպիոնների գավաթի խաղարկության ռեկորդակիրին Մադրիդի «Ռեալին» (6 հաղթանակ): 14-րդ րոպեին վճռական գոլի հեղինակ դարձավ Օվերմարսը: Ամենախոշոր հաշիվը գրանցվեց Շվեյցարիայում, որտեղ «Գրասհոպերսը» 0-3 հաշվով զիջեց Հունգարիայի «Ֆերենցվարոշ» թիմին: Հաշիվը բացեց 19 ամյա Կրիստիան Լիսեքը: Հետո 2 անգամ աչքի ընկավ Օտտո Վինցեն: «Գրասհոպերսից» Կամիզեսին չկարողացավ անվրեպ իրացնել 11 մետրանոց հարվածը:

A խումբ

«Նանտ»-«Պորտո»	0-0
«Դինամո»-«Պանաթինաիկոս»	1-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Դինամո Կ.	1	1	0	0	1-0	3
2. Նանտ	1	0	1	0	0-0	1
3. Պորտո	1	0	1	0	0-0	1
4. Պանաթինաիկոս	1	0	0	1	0-1	0

B խումբ

«Լեգիա»-«Ռոսենբորգ»	3-1
«Բլեքբուռն»-«Սպարտակ»	0-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Լեգիա	1	1	0	0	3-1	3
2. Սպարտակ Մ.	1	1	0	0	1-0	3
5. Բլեքբուռն	1	0	0	1	0-1	0
4. Ռոսենբորգ	1	0	0	1	1-3	0

C խումբ

«Բորուսիա»-«Յուվենտուս»	1-3
«Ստյաուա»-«Գլազգո Ռեյնջ.»	1-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Յուվենտուս	1	1	0	0	3-1	3
2. Ստյաուա	1	1	0	0	1-0	3
3. Գլազգո Ռեյնջ.	1	0	0	1	0-1	0
4. Բորուսիա	1	0	0	1	1-3	0

D խումբ

«Այաքս»-«Ռեալ»	1-0
«Գրասհոպերս»-«Ֆերենցվար.»	0-3

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ֆերենցվարոշ	1	1	0	0	3-0	3
2. Այաքս	1	1	0	0	1-0	3
3. Ռեալ Մ.	1	0	0	1	0-1	0
4. Գրասհոպերս	1	0	0	1	0-3	0

ԿԱՍՊԱՐՈՎ-ԱՆԱՆԴ
2-րդ պարտիա

1. d4 Ձf6 2. c4 e6 3. Ձc3 Փb4 4. Թc2 d5 5. cd Թ:d5 6. e3 c5 7. Փd2 Փ:c3 8. Փ:c3 cd 9. Փ:d4 Ձc6 10. Փ:f6 gf 11. Ձe2 Փd7 12. a3 Թe5 13. Ձc3 f5 14. 0-0-0 0-0-0 15. g3 Սb8 16. Փe2 Ձe7 17. Թd3 Թc7 18. Թd6 Փc6 19. Թ:c7+ Ս:c7 20. Նhe1 Ն:d1+ 21 Ն:d1 Նd8 22. Ն:d8 Ս:d8 23. Սd2 Ձc8 24. Սd3 Ձd6 25. Սd4 b6 26. b4 Սe7 27. f4 h6 28. a4 f6 29. a5 Փd7, ոչ-ոքի:

ՔԻՔԲՈՔՍԻՆԳ

«Պոլիտեխնիկ» սպորտային ակումբը հայտարարում է ընդունելություն՝ քիքբոքսինգ մարզաձեւի զարգացումները յուրացնել ցանկացողների համար:
Հասցեն՝ Երեւան, Տերյան 105,
Ճարտարագիտական համալսարանի 21 մասնաշենք,
«Պոլիտեխնիկ» մարզական ակումբ:
Լրացուցիչ տեղեկություններ կարելի է ստանալ ժամը 10:00-16:00-ը, 59-84-03 հեռախոսահամարով:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԵՐԹԱՆ

Խիստ բարդացել է իրադրությունը Աբխազիայում

Աբխազիայի ղեկավար Վլադիսլավ Արձինբայի անձնական զինակից, Աբխազիայի փոխվարչապետ Յուրի Վորոնովի սպանությունից հետո իրավիճակը հանրապետությունում խիստ բարդացել է: Վրդովված խաղաղացիները հանրահավաքներում պահանջում են պատժել հայտարարել հանցագործություններին, իսկ Վորոնովի սպանողներին, նրանց մերժը առաջացվելուն դեպս հրապարակայնորեն գնդակահարել:

Աբխազիայի խորհրդարանը արտահերթ նիստում քննարկեց ստեղծված իրավիճակը: Նիստին հրավիրված էին նախարարներ և ուժային կառույցների ղեկավարներ, որոնք պատգամավորներին ծանոթացրին սպանության քննության ընթացքին:

Յուրի Վորոնովը պատմական գիտությունների դոկտոր էր, ինչպես նաև հրատարակել գիտեր Վրաստանի և Աբխազիայի պատմությունը: Նրա քաղաքական և գիտական համբավը կարելի է արտահայտել իր իսկ խոսքերով. «Աբխազիան Վրաստանի կազմից հանելը կյանքիս հիմնական նպատակն է»: Նրան են վերագրում «Աբխազիան Վրաստան չէ» արտահայտությունը, որը հետագայում դարձավ աբխազական շարժման հիմնական կարգախոսը: Այդ կարգախոսի իմաստն այն է, որ Աբխազիան ամենևին էլ Վրաստանի պատմական մասը չի եղել և բռնի է մտցվել Վրաստանի կազմ: Հենց այդ դրույթի շուրջն է ծավալվել վրաց-աբխազական հակամարտությունը: Վորոնովը առաջնորդում էր Արձինբայի կապը Ռուսաստանի այն շրջանակների հետ, որոնք պաշտպանում են Աբխազիայի անկախության գաղափարը: Նրա բարեկամներն էին Սերգեյ Բաբուրինը, Կոնստանտին Զատուլինը և Աբխազիայի անկախության մի քանի ջատագովներ: Նրանք ունենալով բազմաթիվ ժողովներում, նա Աբխազիայի ռազմական ուժերի անունից կոչ էր անում Ռուսաստանին օգնել իր նախկին հայրենակիցներին, որոնք իրենց կամքից անկախ անջատողական հայտնվել են օտարության մեջ:

«Ազատություն» ռադիոկայանը հայտնում է, որ Վորոնովի սպանության քննության մասին Աբխազիայից ստացվել են հակասական լուրեր: Աբխազիայի ներքին գործոց նախարար Գիվի Ագրբան հայտարարել է, որ ձերբակալված է մարդասպաններից մեկը, իսկ սպանության մյուս մասնակիցը պատանդ վերցնելով մի միլիցիոների, թաքնվել է լեռներում: Իսկ Աբխազիայի գլխավոր դատախազը հայտնեց, որ ձերբակալված են երեք հոգի, բայց նրանք էլ Աբխազիայի բնակիչ:

Սեպտեմբերի 15-ին Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը կժամանի Թբիլիսի, որտեղ Շևարդնաձեի հետ կքննարկի Աբխազիայի հարցը: Նոյեմբերի 5-ի նախագահական ընտրություններից առաջ ցուցաբերվող Ռուսաստանի այդպիսի աջակցությունը Շևարդնաձեին դարձնում են անհաղթելի մրցակիցների համար: Երևի այդ է պատճառը, որ նրա հիմնական մրցակիցներից մեկը «Մխեդրիոնի» ռազմականացված կազմավորման ղեկավար Ջաբա Իոսելիանին հանեց իր թեկնածությունը: Վրացական «Իբերիա» լրատվական գործակալությունը Իոսելիանին հայտարարել է, որ Վրաստանը դարձել է ոստիկանական պետություն և նրա ղեկավարները ընտրարշավի ժամանակ դիմում են բռնաճնշման միջոցների: Այդ պատճառով էլ «Մխեդրիոնին» կբոյկոտի այդ ընտրությունները:

Իսկ ինչպե՞ս են վերաբերվում վրացի ընտրողները այն ամենին, ինչ կատարվում է Վրաստանում: Ինչպես հայտնեց սոցիալական պաշտպանության նախարարության մի ներկայացուցիչ, 1991 թ. Վրաստանի անկախությունը հայտարարելու օրվանից հանրապետությունից հեռացել է մոտ մեկ միլիոն մարդ...

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ

ԱՇԽԱՐՀ

Ռուսաստանը ցանկանում է ՄԱԿ-ից ստանալ խաղաղապահի ուժի կարգավիճակ

«Այն հանգամանքներում, երբ ՄԱԿ-ի սուղ ռեսուրսները հնարավորություն չեն ընձեռում ԱՊՀ երկրների տարածքում սեփական ուժերով իրականացնելու լայնածավալ խաղաղապահ գործողություններ, ՄԱԿ-ը պետք է այդ լիազորությունները շնորհի ԱՊՀ երկրների խաղաղապահ ուժերին և նրանց օժանդակի ֆինանսական, տեխնիկական և տնտեսական հարցերում, նպատակ ունենալով կարգավորել հակամարտությունները ու պահպանել խաղաղությունը ԱՊՀ-ի թեժ կետերում», ՄԱԿ-ի 50-ամյակի կապակցությամբ գումարված Միջխորհրդարանական խորհրդի արտահերթ նստաշրջանում հայտարարել է Վալերիան Վիկտորովը` Ռուսաստանի Պետական դումայի փոխնախագահը: Այս մասին հայտնել է «Ասպարեզ» թերթը, վկայակոչելով ռուսաստանյան աղբյուրներ:

«ՄԱԿ-ի համար շատ դժվար է հաղթահարել տարածաշրջանային մոտեցում խաղաղության և անվտանգության պահպանման խնդրում: Սակայն պետք է ընդունել, որ այսօր ՄԱԿ-ն ու ԵԱՀԿ-ը անկարող են համապատասխան աջակցություն ցույց տալու տարածաշրջանային հակամարտությունների կանխման և կարգավորման համար, այդ թվում Լեռնային Ղարաբաղում, Մերձդնեստրում և Աբխազիայում: ԱՊՀ-ի շրջանակներում այժմ ձևավորվում է կոլեկտիվ անվտանգության համակարգ տարածաշրջանների վրա հիմնված»:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

Չիլլեր. Թուրքիային օտարելով` Եվրոպան կհայտնվի մահմեդական արմատականության դեմ

Վարչապետ Թանսու Չիլլերը ֆրանսիական «Ֆիգարո» թերթին տված հարցազրույցում ասել է. «Եվրոպային թող չանհանգստացնի այն միտքը, թե Եվրամիությանը անդամագրվելուց հետո թուրք բանվորները կհեղեղեն եվրոպական երկրները: Եվրոպան պատրաստ է հրաժարվել «Քրիստոնեական ակումբ» մնալու իր որդեգրած սկզբունքից: Մեր մշակույթը ձուլվել ձեր մշակույթին: Թուրքիան Եվրոպայի հավասարժեք դաշնակիցն է, և միաժամանակ ազգայնամոլության դեմ պայքարի դրոշակակիր է: Թուրքիային օտարելու դեպքում Եվրոպան կհայտնվի մահմեդական արմատականության դեմ հանդիման: Արմատական աղքատությունն ու անհանդուրժողականությունը սերտորեն շաղկապված երևույթներ են: Ինչպես հայտնի է, շուտով Կասպից նավթը և գազը Թուրքիայի տարածքով անցնելով կհասնեն Միջերկրական ծով: Այսպիսով Թուրքիան կապահովի Եվրոպայի վառելիքաէներգետիկ կարիքները»: Ա. Չ.

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԿԱՄ ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ Է

սեփականացված խանութ (120մ^2): Հասցեն` Դավիթ Բեկ փող.: Հեռ. 531773, 531017

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

25-60 օրական հավի ձագեր: Զանգահարել 643054 հեռախոսահամարով:

«Մայր Հայրենիք» հեռուստաընկերությունը ներկայացնում է

15 սեպտեմբեր, ուրբաթ

18:00-Գեղարվեստական կինոնկար «Մոնտե Կառլո Գրանդ կազինո»
19:30-Վավերագրական կինոնկար «Եղբայրս»
20:30-Բազմաթիվ քաղաքացիների խնդրանքով կցուցադրենք «Նանսիա» մինիֆիկական գեղարվեստական կինոնկար
22:30-«Ցանց» գեղարվեստական կինոնկար: Գլխ. դերում Սանդրա Բուլոկ
00:30-«Լուսարձակ» տեսաֆիլմ: Գլխ. դերում Բրյուս Ուիլիս և Սիբիլ Շեփերդ

16 սեպտեմբեր, շաբաթ

18:00-Ռուսական համերգ
19:00-Վագր-կարատե. Ժան Կլոդ Վան Դամ
20:30-Գնացք դեպի Բոսկին
22:00-Տեխասյան վրեժխնդրություն
23:30-Մահվան գինը
01:00-Նորերի դաստիարակը

17 սեպտեմբեր, կիրակի

17:00-Ռուսական էստրադա
17:30-Արգոլյան
20:00-Արքեր մահվան համար
21:30-Բոնին և Կլայդը
23:00-Չորս արկածախնդիրներ
00:30-Զգացմունքների կայսրությունը
02:00-Էմանուելյան կանոնով

Մեր հասցեն` Ձունգեի 13, Կենցաղի տուն: Հեռ. 44-34-13

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

Հայաստանի Հանրապետությունում 1995 թ. սեպտեմբերի 26-28-ը Հայաստանի Հանրապետության ԱՌԵՎՏՐԱԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԸ կազմակերպում է Գերմանիայի 400-ից ավելի առաջատար ձեռնարկությունների արտադրանքի կատալոգային ցուցահանդես, որին կներկայացվեն հետևյալ ճյուղերը

1. Թեթև արդյունաբերություն
■ տեքստիլ
■ տեքստիլ սարքավորումներ
■ արհեստական կաշի
■ բրեզենտ
2. Արդյունաբերություն
■ փոքր հիդրոէլեկտրակայաններ
■ հողմային կայաններ
■ գյուղատնտեսական մեքենաներ
■ հնձիչ մեքենաներ
■ փոքր հեռախոսակայաններ
■ փաթեթավորման հումքեր
■ սարքավորումներ սննդի և արդյունաբերական ապրանքների համար
■ հողի վերամշակման սարքավորումներ
■ ապակյա արտադրության սարքավորումներ
■ փոքր շաքարի գործարաններ
■ մետաղյա, ապակյա և պլաստմասսայե տարաների արտադրության փոքր գործարաններ
■ թղթապանակի արտադրության սարքավորումներ
■ երշիկեղենի, պանրի, կաթի, ձեթի, յուղի, կարագի և օճառի արտադրության սարքավորումներ
■ խանութների և գրասենյակի կահույք
■ գրենական պիտույքներ
■ հրատարակչական սարքավորումներ
3. Սննդամթերք
■ երշիկեղեն
■ գարեջուր և ոչ ալկոհոլային խմիչքներ
■ օղի
■ ծխախոտ (HB, Marlboro և այլն)
■ պահածոներ խոզի, տավարի մսից
■ ձկան պահածոներ
■ հրուշակեղեն
■ ալյուր
■ կաթի փոշի, խտացրած կաթ
■ հավի միս
■ կարագ, յուղ, ձեթ, պանիր

Ցուցահանդեսի կազմակերպմանը իր մեծ աջակցությունն են բերել Գերմանիայի Առևտրաարդյունաբերական պալատը, տեխնիկական օգնության ընկերությունը (GTZ) և ITM ֆիրման: Ցուցահանդեսը կկայանա ՀՀ Առևտրաարդյունաբերական պալատի Բիզնես կենտրոնում:

Հասցեն` Հանրապետության 39, ՀՀ Առևտրաարդյունաբերական պալատ հեռ. 56-46-53, 56-51-94, 56-54-38:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երևան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Ինդեքս 69149. Պատվեր 1942 Տպաքանակը 7000 Ստորագրված է տպագրության 14. 09. 1995 Գինը 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@